

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónap 2 k. 40 f.

ÉRDEKTENES:
 A társaság postai engedélyre 20 001.
 Működés kezdeteként: 18 000 f.

Nyitvatartás: 8 óra 45 per.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 867.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József téri u. 22 sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELKÖLÉS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szombat, augusztus 31.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: Félre az ámitással.
 Nincs többé ghatto.
 A magyar Monte-Carlo.
 Nincsenek hadászok.
 Meggyilkolta az apját.
 Egy kerékpár odisszeája.
 Zerkowitz Rudolf a motorvasut vezérigazgatója.
 A városi parlament újalakulása.
 Téma: A szerelem körül. Irta: Hegedűs-Bite Gy.

Félre az ámitással.

Arad, augusztus 30.

Nagy gondot ad minden komoly politikusnak az, hogy bent a koalícióban melyik oldalon helyezkedjék el. A hajthatatlan kurucok nem akarják megérteni, hogy mindaddig, míg az 1867. évi XII. t. c. érvényben van, csakis az ezen törvényben megállapított közjogi elvek alapján lehet Magyarországot kormányozni. A szövetkezett pártoknak ez a tiszteletreméltó frakciója még ma is úgy érti a hatvanheteséget, mint ellenzék korában magyarázta és bár nem tekinti már hazaárulásnak a hatvanhetes alapon való kormányzást, főleg pedig, már nem tekinti hazaárulóknak azokat a képviselőket, akik belátják, hogy a közjogi alapon meg kell maradni, mert Magyarország függetlenségét és önállóságát csakis ezen az alapon lehet felépíteni: mégis követeli a negyvennyolcasságot, mely nélkül azt hiszi, hogy egész politikai multja volna megcsufolva.

A negyvennyolcas hajthatatlanokat a

legnagyobb mértékben irritálja a néppárt magatartása is, mert ez a párt, dacára annak, hogy nyíltan hatvanhetes alapon szervezkedett, minden pillanatban késznek látszik arra, hogy kint a választó kerületekben a legradikálisabb negyvennyolcas jelszavakkal izgassa a polgárságot és magát a nemzeti kormányt és ennek negyvennyolcas híveit egyenesen az árulás vádjával beszenyezze.

Nemcsak az egyszerű polgárok, de még a képzett politikuskok sem képesek előre mérlegelni azt, hogy az ilyen izgatásnak mik lehetnek a következményei, de föltétlenül számolni kell az ilyen fellépés esélyeivel és ha tudjuk azt, hogy a kormány bizony sem néhány hét múlva, sem néhány hónap múlva nem juthat abba a helyzetbe, hogy a nemzet vágyait és jogosult követeléseit kielégíthesse, hanem mint Kossuth Ferenc is nyíltan megmondta: még hosszú ideig kell a mai viszonyok között megmaradnunk, akkor nem titkolhatjuk el, hogy számtalan alkalma nyílna a néppártnak izgatásra és a népszennyvedélyek felzaklatására, mert bizony apró sárgafekete afférek és Gotterhaltszerű gravámenek, fájdalom, sűrűn fordulnak elő a mi viszonyaink között, sőt nagyobb politikai kérdésekben is — mint amilyen például most a jegybank kérdése, amilyen a horvát-kérdés — ezernyi gyújtóanyag van, mely igen hálás talajt nyújt az ellenzéki fellépés népszerűsítésére és a becsületes hazafiak megvadásására.

Igaz, hogy a kormánynak ezidőszerint sincsen egyetlen ténye sem, mely ilyen tendenciózus szempontból a legélesebb nyilvános kritika nyelvére ne kerülne, ám ez a kritika eddig csak a sajtóban hangzott el és a sajtónak is csak azon részében, mely a nemzeti küzdelem idején nem állott a küzdők táborában s e miatt most minden agitációja eredménytelen marad. Ám ha a néppárt ezzel a tendenciával a fórumra lép és arra hivatkozik, hogy ő ott állott a nemzeti küzdelem tűzvonáiban, kétségtelenül inkább meghallgatásra talál a népgyűléseken és fellépése eredményesebb lehet, mint a milyennel a régi rend bukott híveinek fellépése találkozónék.

Ezzel tehát számot kell vetni, bár nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a számadásban a néppártot döntő tényezőnek tekinteni még így sem lehet, mert mondjuk ki nyíltan, hogy a magyar nemzet a néppártot még a nemzeti küzdelem színvonalaiban sem szívesen látta.

Ellenben fontos számadási tényező itt az, hogy a negyvennyolcas párt — úgy nevezhető — rendíthetetlen elemei nem képesek elviselni a küzdelemnek azt a formáját, melyben a kormány exigenciális, vagy mondjuk magyarul, alkalmazkodó politikájáért a felelősséget ő reájuk háritánák, holott ők habozás nélkül készek minden pillanatban megfojtani mindenféle közös ügyet.

Ez a politikai gyengeség minden pillanatban válságba juttathatja a hatvanhe-

A szerelem körül.

Irta: Hegedűs-Bite Gyula.

I

Volt egyszer egy ifju. Forróbb volt a vére, mint a többieknek, csillogóbb, ragyogóbb a fantáziája s nagyobb a szíve. Volt a vérében egy csöpp, amely sohasem hagyta nyugodni. Valami folyton arra ösztökélte: eredj a világba. Menj és tapasztald ki a természet millió meg millió változatát, nézz be a még mindig forrongó természet kohójába is, — az emberi lélekbe. És amit még nem láttál, tanulj abból. Ne gondolkozzál olyan dologról, amit még nem láttál, vagy aminek még nem érezted a hatását. Hiszen ez merő hiábavalóság. Ám gondolkozzál arról, amit láttál. Így lesz gondolkodásodnak alapja.

Az ifju hallgatott a vére szavára. Érezte, hogy a legnagyobb igazságtalanságot akkor követi el az ember önmaga ellen, amikor ellent akar állani a természetének.

Elment.

II

Sokáig vándorolt. Nagyon sok országot bejárt, roppant sok furcsaságot tapasztalt, de mindez mintha nem elégítette volna ki. Ez semmi. Ez azonos dolog azokkal, amelyeket ő eddig is megfigyelt.

Az emberek mindenütt egyformák. Csak a szokásaik mások. Azonban ezek se olyan nagyon, hogy az egyik a másikra ne emlékeztetne.

Látott olyan országot, ahol az, amit nálunk bűnnek neveznek, ott erény. S viszont. Minden az érzésből fakad. És az érzés lehet jó és rossz. Tehát a cselekedetek is az érzések szerint jók és rosszak.

Sehol sem tudott hosszabb ideig maradni. A vére folyton azt sugta: nem ez az a hely, ahol érdemes volna tovább időzni. Amelynek lakosait érdemes lenne hosszabb ideig megfigyelni.

Ment tehát tovább.

III.

És egyszer egy nagyon furcsa országba érkezett. Eppan a fővárosba, amelynek lakosága meghaladta a háromszázezer lelket.

Ejjel volt, amikor megjött. Azonban sehol semmi láрма, semmi zsivaj. A boltok, vendéglők mind csukva s az utcákon egy lélek sem. Még fogadót sem talált. Kénytelen volt tehát egész reggelig az utcákon kóborolni.

Minden ragyogott a tisztaságtól. És csönd, mély csönd.

— Ez az ideális ország! — kiáltott föl az ifju. — Itt olyan emberek élhetnek, akik közt lenni gyönyörűség.

Reggeledett. A városra átlátszó köd szállott le s a nap fénylő vörös korongja már látszott az ég alján. Folyton halványult, a köd oszlott s végre fehér fényt hintve emelkedett az ég boltozatán.

Az utcák is megnépesültek. A boltokat nyitogatni kezdték s tiszta, csinos ruhába öltözött

emberek jártak ide oda. Néha-néha csöndesen beszélgettek egymással, de sohasem mosolyogtak. Olyan volt a város nappal is, akár éjjel, csakhogy az emberek jártak keltek.

Az ifju megkérdezte egy férfit:

— Milyen ország ez?

— A nyugodtak országa.

— Hm. És minden ember nyugodt itt?

— Mindenik. Itt nincs soha veszekedés, láрма, itt az emberek csöndesen megférnek egymással.

— Hátha mégis találkozónék olyan ember, aki megzavarná a nyugalmat?

A férfi csodálkozva nézett az ifjura:

— Itt? Nincsen olyan, kérem. Hiszen itt nincs is törvényszék. Mert nem vagyunk rászorulva. Rendőroket sem láthat sehol. Nincs szükség rájuk. Itt nem háborítja meg senki a rendet. Kocsma is csak néhány van, hogy a vidékről bejövő embereknek legyen hová betérniök.

Az ifju roppant módon elcsudálkozott. Ilyet ő hosszú boljongása alatt még nem tapasztalt. És megkérdezte:

— Aztán mi okozza ezt a nagy nyugalmat?

— Itt olyan az emberek lelke. Tele van nyugalommal.

— Nos és akik más országokból jönnek?

— Aki egy hétig itt marad, az mind ilyen lesz. Ez az éghajlat okozza ezt.

A férfi elment. Az ifju pedig betért egy fogadóba.

tes kormányzást. Hiszen igaz, hogy még nem tartunk ott, hogy a választásokra kellene gondolni, de félni kell attól, hogy mire eljutunk oda, akkorra már megbénul az egyes képviselők tettereje, befolyása, népszerűsége. Maguk a negyvennyolcas képviselők rettegnek ettől legjobban, szinte kénytelenek lesznek a saját pozíciójuk védelmezése végett ugyanarra a nótára táncolni, melyet nekik a néppárt füttyül.

Ezt még idejekorán meg kell akadályozni. Meg lehet akadályozni kétféle módon. Vagy úgy, hogy a függetlenségi párt egyenesen kimondja, hogy a hatvanhetes kormányzást minden körülmények között támogatja és szervezkedik és fegyverkezik minden ellenzéki támadás ellen; vagy úgy, hogy az 1867. évi XII. t. c. revízióját napirendre viszi és ennek helyére olyan közjogi alapot teremt, melylyel szemben nem lesz ereje a közjogi ellenzéki pártok agitációjának. (*)

Nincs többé gheftó.

Drude tábornok és a zsidók.

A marokkói események.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 30.

Marokkóban még mindig teljes a zavar. Az európaiak menekülnek az arabok által veszélyeztetett városokból biztosabb helyekre, ahol katonaság őrködhetik életük felett. A francia hadsereg főparancsnoka érdekes tervet szándékozik végrehajtani. Kijelentette ugyanis a zsidó-alliance képviselőjének, hogy az arabok támadásai miatt sokat szenvedett casablancai zsidónegyed, az ugynevezett gheftót *teljesen megszünteti*. A marokkói eseményekről az alábbi táviratok szólnak:

London, augusztus 30. *Tangerből* jelentik: A Fezben lakó európaiak hat napi utazás után a tengerpartra értek. Az ország belsejében még csak két európai van, az egyik egy beteg német Marakesben, akinek a biztonságáért Muley

Hafid kezekedik és a brit konzuli ügynök, ki Alkazarban Maclean kiszabadításán fáradozik. A menekültek azt beszélnek, hogy a mókók már akkor, amikor az európaiak elvonultak, megadták a jelt a fosztogatásra.

Róma, augusztus 30. A tangeri olasz konzul — mint a *Tribuna* jelenti — az ottani olasz gyarmat küldöttségét fogadta, mely tekintettel a növekvő anarchiára, egy olasz hadihajó kiküldését kérte.

Casablanca, augusztus 30. Az arab negyedben a mehalla tábora közelében tűz támadt, amely nagymennyiségű szalmát és gabonát elemésztett. A tűz véletlenségből keletkezett.

Berlin, augusztus 30. Az *Alliance Israélite Universelle* tangeri képviselője beszélgetést folytatott *Mangin* francia térparancsnokkal és *Drude* tábornokkal a zsidók jövő jéről Casablancában. Mangin a következőket jelentette ki:

— A zsidónegyed éppen úgy, mint az egész várost újjá fogom szervezni. Kihasítani fogjuk önöket a tervbevett reformokból és ezeket önökkel karöltve fogjuk keresztülvinni. A jelenlegi átmeneti korszakot arra fogjuk felhasználni, hogy a zsidó negyedet teljesen megszüntessük. A reformokat a zsidókkal együtt fogjuk keresztülvinni, akikre minden körülmények közt számíthatunk.

Drude tábornok a következőleg nyilatkozott:

— Meg vagyok győződve, hogy a zsidók az okkupáció által *csak nyerhetnek*. Az arabok arroganciája a zsidókkal, valamint a többi európaikkal szemben, meg fog szünni. A hadműveletek befejezése után a város fel fog virágozni és a zsidók lesznek a közvetítők az európaiak és az arabok között.

Casablanca, augusztus 30. Belsőültek jelentései szerint 3000 mediumatorzsbeli harcos Taddert közelében táborozik, de teljesen tétlenül viselkedik. Ugy látszik, hogy *Muley* Hafid parancsait várják. Másrészt azt beszélnek, hogy a Mediuma-törzs tárgyalni óhajt a franciákkal. A Shamrock szállítógőzös ideérkezett.

London, augusztus 30. A *Reuter-ügynökség* casablancai jelentése szerint célszerűnek látszik a Taddert irányában való mielőbbi előnyomulás. A legnagyobb nehézség a szükséges vízmennyiség és szállítóeszközök előteremtésé-

ben rejlik. Az összes használható öszvéreket, kocsikat és lovakat összeszedték.

Tanger, augusztus 30. A *Fez*ből elindult európaiak ideérkeztek. A 28-ikáról 29-ikére virradó éjjel a marokkóiak részéről Casablanca ellen intézett támadás alkalmával a franciák két halottat vesztek. Ketten megsebesültek. A szultán Fezbe hívta a pénzügyminisztert.

A magyar Monte-Carló.

Játékbarlang Siófokon.

Egy bankár, aki veszít.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 30.

Siófokon, mint az *Aradi Közlöny* röviden megírta, játékbarlangot lepleztek le. Egy fürdővendég rántotta le a leplet a játékbarlangról, amelyben nagyban divik a mult évben Bártfáról elűzött lovacska játék. A balatonparti Monte-Carló leleplezéséről fővárosi tudósítónk az alábbi részleteket jelenti:

A siófoki kaszinót, ahol a játék folyik, az idei szezon elején *Váradi* fürdőbélő alapította. A belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályok szerint mindenkit, aki a kaszinóba be akar lépni, két tagnak kell ajánlani és a nevét a szokásos időig ki kell függeszteni a klub táblájára.

Ezt az intézkedést azonban kijátszszák. Akárki, aki a kaszinó kapuján álló szolgának lefizeti a tizenkét korona beiratási díjat, azonnal tagja a klubnak és beülhet a pointeurök közé, vagy ha tetszik, bankot adhat. A siófoki kaszinó tehát szakasztott olyan, mint a montecarlói vagy az osztendei: *közönséges játékbarlang*.

A nyár elejétől fogva folyik már a játék Siófokon. Most a szezon közepén pedig annyira elfajult, hogy *már kora délelőtt* ülnek az asztalok körül és van közönség a teremben szakadatlanul, *még ebéd idő alatt is* egész késő éjszakáig. Három fajtája virul a szerencsejátéknak: először is a baccarat, aztán a chemin de fer, amely a baccaratnak módosítása, aztán külön helyiségben, hogy az asszonyoknak is legyen mivel mulatni, a lovacska.

A kaszinó nagytermében, nyitott ablakok mellett adják a baccarat bankot. Az ablakok előtt, a kávéház terraszán folyik a lovacska. A sétányon gyerekek futkosnak, öregek sétálnak, messzebb pedig néhány naiv ember tenniszezik. Mig benn a: . . . kérek . . . kilenc . . . hangzik, kívülről frissen hallatszik be a kiáltás:

— Firty . . . sorty . . . play!

Kora délután már megjelennek az asszonyok. Huszkoronásokat, tízkoronásokat raknak a nők és nem ritkaság, hogy százakat vesztenek. A játékosok körül járkál, tréfál, bíraskodik a játékmeister: *Besnyő Béla* dr. előkelő fővárosi ügyvéd, *Váradinak*, a tulajdonosnak közeli rokona. A croupier rendszeren egy *Mátra* nevű volt színész.

A napi forgalom, az az összeg, ami gazdát cserél, amit elveszitenek, most a szezonban sohasem marad *hatezer koronán alul*, de volt tízezer koronás nap is. Ebből az összegből *hat és fél százalék* megy be a pinkába; ez *Váradie*, a tulajdonos, aki tehát a játékbarlangján, *hatezer korona forgalom mellett vagy négyszáz koronát keres naponta*.

Mintegy két hete egy fővárosi üzletember, aki rendszeren nem játszik házardjátékot, rá hagyta csábítani magát és nagyobb összeggel baccarat bankot adott. Eleinte vagy negyedóránál jól ment neki, később azonban olyan pechbe került, hogy egyik bankot a másik után veszítette el. A pointeurök, amikor már

A fogadós lánya szolgálta ki. S amint az ifju elnézte a leány szabályos, nyugodt szép arcát, a szívét elfogta a mindent fölforgató szerelem.

És a leány olyan szívesen beszélt vele. Gyöngéden, szépen. És ha a keze hozzáért az övéhez, megremegett az ifjué. A leány nyugodt maradt.

S mikor beszélgettek, az ifju halkán, szerelmes hangon szólt.

— Én nagyon szeretlek. Előnti a szívemet a szerelem. Mondd, akarsz-e az enyém lenni? Én téged örökké szeretni foglak. Mondd, ugy-e van a te szívedben is szerelem a számomra?

A leány csodálkozva nézett az ifjura. Tiszta, kék szemét kérdőleg függesztette rá; látszott, hogy nem érti azt, amit az beszél. És válaszolta:

— Mi az a szerelem?

Az ifju oda volt a bámulattól. Majd hirtelen eszébe jutott valami.

— Ah igen, hát azért nyugodtak itt az emberek. Azért nincs itt fűlsiketítő lárma és zivaj. Azért nincs itt törvényszék. Azért nincs itt rendőr. Azért nincs itt korcsma s nem isszák le magukat az emberek. Igen, azért nincs itt vétek és bűn! Itt nincs szerelem!

Szeretett volna sirni.

El innen, el. Máshová. Hiszen ha itt marad még egy napig, ő is ilyen nyugodt lesz, mint ezek itt. Akkor az ő vére is lehül és nem fog havesen dobogni a szíve. Igen, ez az éghajlat le fogja őt is győzni. Nyugodt lesz és élni fog csöndes, nyárspolgári életet.

El innen, el messzire. Hiszen itt nincs szerelem!

IV.

Ment. Gyorsan, sebesen, ahogy csak tudott. A lélegzete is elállt az örült rohanásban. Megvérezte a sok tövis, ami az uton volt. Kifolyt vére pirosra festette a fővényt. De ő csak ment, rohant, szágúndott tovább.

Kietlen pusztaságon vitt át az útja. Sehhol sem volt egy fa, amelynek árnyékában megpihenhetett volna. Sehhol nem talált egy forrást, amelynek csörgedező tiszta vizével felüdíthette volna fáradt, lázas testét.

Es akkor meglátott a távolban egy várost. Vad rikoltozás, tivornya hangja hallatszott belőle. Ordítás, kiabálás.

Sietett. Hiszen ott élet van! S mikor a város kapujához ért, ott látott egy leányt ülni. Nem volt szép. Nem volt olyan szép, mint a nyugodtak országában az a kékszemű, szőke-haju leány. De a szeme vad tűzben égett.

Es az ifju odament hozzá s megkérdezte.

— Milyen országban vagyok?

— A szerelem országában.

— Kitért belőle a vágy. Eszébe jutott a nyugodtak országa, ahol nincs szerelem. Es míg az emberek bűnös sikoltozása hallatszott, odaborult a leány elé.

— Szeretlek . . .

— Imádlak, — felelt a leány s éjszínű hajsátorát kibontva betakarta vele az ifju lábán égő arcát, hogy ne lássa a bűnt, csak szeressen s ne törődjék vele: bűne a szerelem, vagy sem. Csak szerelem legyen.

nyertek, nagy tételekben játszottak és egy perc alatt kapkodták szét a bankjait. Késő éjjel lett, elmúlt éjjel, amikor az utolsó bankhoz való százasokat szedte elő a zsebéből. Addig kilencezer koronát veszített. Az utolsó bank is eltűnt egy perc alatt. Egy szót sem szőtt, fölugrott és kirohant. A játékmester intett és Mátrai, a croupier utána sietett. Ott, a sétány végén, a Balaton partján csavarta ki a revolvert a kétségbeesett ember kezéből.

Egy másik eset talán még ennél is érdekesebb és megdöbbentőbb. Egy fővárosi kereskedő felesége látva, hogy milyen könnyen szerzik némelyek a pénzt, elhatározta, hogy bankot fog adni. Maga azonban nem ült le a pakli elé, hanem egy ismerősét kérte föl, hogy adja helyette, persze az ő, az asszony pénzével a bankot. Napokig folyt ez így, hogy a hölgy a társával megjelent a kaszinó termében és míg a férfi a kártyát osztotta, az asszony egy közeli asztalnál ült, sokszor az izgatottságtól remegve. Gyakran sirva is fakadt a játék közben, veszekedett, panaszkodott; mindez azonban nem használt. Egy hét alatt kilencezer koronája bánta a síófoki fürdőzést. Ekkor érte jött a férje, aki közben megtudta a dolgot és elvitte haza Pestre.

A síófoki játékdüh jellemzésére szolgál egy levél, amelyben egy fővárosi háztulajdonos adja elő a síófoki játékbarlangról szóló tapasztalatait. E levélben elmondja, hogy a kaszinó tényleg a játékosok kifosztására alakult. A pinka ellenőrzésére egy nyugalmazott őrnagyot tartanak, aki kényelmes hivataláért havi 1000 korona tiszteletdíjat kap. Megemlíti a háztulajdonos, hogy e hónap folyamán egy fiatalember kártyavesztéseivel következtében *öngyilkos lett*. A kaszinó vezetőségének azonban sikerült úgy feltüntetni a dolgot, mintha az öngyilkosság oka szerelmi bánat lett volna. Ezenkívül két áldozatról tesz említést, akik jelentékeny összegeket vesztek. Egyik egy ismert budapesti nagykereskedő fia, aki 6000 korona készpénzt veszített s a kártya adóssága 16000 koronát tesz ki, a másik pedig egy szintén budapesti fiatalember, aki néhány ezer koronányi apai örökségét teljesen elvesztette, sőt még 25000 korona adósságot csinált.

Nincsenek hadászok.

Egy nevezetes aradi egyesület föloszlása.

Emlékek a csaliás időkben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 30.

Arma virumque cano . . . Azaz csak férfiakat. A fegyvert gögösen elvette tőlük Fejérváry, akin valószínűleg a lefegyverzetek atka teljesedett, mikor darabont-miniszterelnökké lett. Nem sokkal azután, hogy a fegyvertől megfosztották, odalett az egyesület, a mely a férfiakat tömörítette. És néhány nap előtt befejezté vált a tény: nincsenek többé hadászok.

Az aradi hadászok temetkezési egyesülete kimondta föloszlását. Az egyesület vagyonát, a mely temetkező járulékokban lett volna kiadandó, a megmaradt utolsó tizenhét tag között fölosztották. A fölosztást kimondó határozatot a belügyminiszter is jóváhagyta, s a napokban megtörtént a tényleges megsemmisülés. A nevezetes egyesület nincs többé.

Dallás multat szögez le ez az esemény, a melyet érdemes krónikába foglalni. A hadászok egyesületét valójában egy szecesszió hozta létre. Az aradi hadastyán egyesület békétlenjei váltak ki, Schwarz Károly, egy harisnykötő intézet tulajdonosának vezetésével. És a hadastyánokkal

szemben, amelyek Nyáry Béla alkapitány volt a parancsnoka, új egyesületet szerveztek. A hadászok abban különböztek a hadastyánoktól, hogy a míg ezek a fölvételhez a katonai obsit bemutatását kívánták, a hadászoknál elegendő volt a tagfölvételhez, ha valaki népfőlkelő sorban állott. Az egyenruha meg abban tért el, hogy a hadastyánok csákóján zöld volt a bóbíta, a hadászokén pedig piros. Egyébként azonban ép olyan ha cias volt, mint a másik egyesület és nem kevésbé festői látványt nyújtottak, amikor az egyenruha díszében valamely temetésen vagy egyéb ünnepi alkalmatosságon megjelentek.

Az egyesület működésének nevezetes mozzanata esik az egyházpoltikai időkre. A *polgári házasság* mellett, Budapesten tartott nagygyűlésen tudvalevően Aradról közel ötezen vettek részt. A derék hadászok Berán Antal elnök vezetése alatt, teljes számban és uniformisban mentek föl az egyházpoltikai nagygyűlésre, még pedig, a nagyobb dísz kedvéért muzsikával, az újszentannai zenekarral. A fölvonuláson az egyes városok testületei abécé sorrendben vonultak föl s Arad hadászai az elsők voltak, akik a fölvonulás rendezője, Rohonczy Gida után léptek. Kérdezték is Rohonczyt:

— Micsoda katonákat vezettél, Gida?

És azóta nincsenek híres álarcos bálak Aradon, amióta a hadászok a nagyobb aktivitástól visszahúzódtak. Egész Arad ott mulatoit, incselkedett ezeken a nevezetes álarcos bálakon. A katonai jellegét is megóvták a maszkbálaknak, diszelnökkül az akkori temesvári hadtestparancsnokot, Waldstätten János bárót és az aradi várparancsnokot, Cronenbold vezérőrnagyot kérték föl. A várba ilyenkor egyenruhás küldöttséget menesztettek a tábornokhoz. Mikor a várta bakája a konflison berobogó uniformisos alakokat látta, ijedten kiáltotta el magát:

— *Gewehr heraus!* . . .

Legalább is generálisoknak nézte a hadászokat.

A hadastyán- és hadászegyesületek alkonya akkor következett be, amikor Fejérváry közbelépésére a belügyminiszter eltiltotta őket a kardviselésről. (Katonáikat akkor bántotta, hogy a civilek is fegyverrel járhatnak. A fegyvert elvették tőlük, — de a boszuságuknak még sincsen vége: kardot visel az állatorvos, a rendőrhadnagy, s ha jól megy a vasutasok is kapnak.)

Pedig a hadászok nagyon ügyeltek a kard tisztességére. Megesett, hogy az egyik bajtárs, elázott állapotban valami utcai botrány hőse lett. A hadászok formális haditörvényszéket ültek fölötta. Az ítélet így szült:

— Miután vádlott hadászai tekintélyhez méltatlanul viselkedett: — *egy évre eltiltatik a kard viselésétől!* . . .

Szomeru napok voltak, amikor le kellett mondani a kardról. Az uniformis viseléséhez se maradt azután kedvük. Az aradiak azóta nem láttak igazán szép temetéseket, festői fölvonulásokat. A hadászok pedig elkezdték a lassu haldoklást. Kimondták, hogy pusztán *temetkezési egyesületté* alakulnak át, — magát az egyesületet is temetvén. Új tagot többé nem vettek föl, s az egyesület vagyonát és jövedelmeit arra használták föl, hogy amikor valamelyik tag meghalt, családja temetési járulékot kapott. Ezekben a békés időkben Keppich Zsigmond és Kalmár Nándor voltak az egyesület vezetői.

Hanem mégse várták be, amíg az utolsó hadász is meghal. Az élők között több szegény, támogatásra szoruló ember volt, akiknek csa

ládja most nagyobb hasznát látta a pénznek, mintha a családfo halála után kapták volna meg. Ezért elhatározták, hogy az egyesületet végkép megszüntetik s a megmaradt vagyont fölosztják. Ezt a hatóság is jóváhagyta, — s most meg is történt.

Ez a szürke temetése annak az egyesületnek, amely olyan szépen, színesen, lelkesítően tudott temetni.

A városi parlament ujjáalakulása.

Mikor lesz a választás napja?

Az októberi közgyűlés dönt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 30.

Az ősz közeledésével szokatlanul élénk alkotmányos élet kezdődik Aradon. Ebben az évben jár le tudvalevőleg a törvényhatósági bizottság választott tagjainak mandátuma s az ősz derekán nyilatkozik meg a választó polgárságnak bizalma. November hónap közepe táján dől el, hogy a legközelebbi öt esztendő cikluson át kik fogják képviselni a torony alatt a város polgárságát.

Az ősszel megejtendő általános törvényhatósági bizottsági tagválasztások már most hozták mozgásba az érdekelteket. Az egyes kerületek politikai korcsmaiban a nagypolitika mellett egyébről sem folyik a szóbeszéd, mint a közeledő választásokról. Már röpködnek a jelszavak a levegőben s a kerületekben nagyban készülődnek a harcra.

De nemcsak a kerületekben nyilatkozik meg a választásokra való készülődés. A törvényhatóságban is foglalkoznak már a választásokkal. Az ideai választások ugyanis husz évi gyakorlatot szüntetnek meg, amennyiben a szavazás az utcáknak új kerületekre való felosztása szerint történik. Más akatommal nyárutóján még nem is gondoltak a választásokkal. Az idén éppen az új kerületi beosztás miatt mozgolódnak az érdekeltek. Először akkor esett szó a választásokról, amikor a Rákóczi-asztaltársaságban megünnepelték Müller Károly képviselővé váló választásának első évfordulóját. Müller Károly akkoriban munkára hívta fel híveit és buzdító szavával lelkesedést öntött beléjük.

Az e havi közgyűlésen napirend előtt szintén szóvá tette Müller Károly a városatyai választásokat. Megkérte ugyanis a polgármestert, intézkedjék, hogy a választóknak névjegyzéke és az utcáknak kerületi beosztását feltüntető jegyzék minél előbb kifüggesztessék. A képviselő ismételten hangsúlyozta ennek szükséges voltát, hogy a választók már jó előre tájékozódást szerezzenek s így elkerülhetők legyenek a félreértések és zavarok. A polgármester maga is felismerve a kérdés fontosságát, kijelentette a közgyűlésen, hogy a legközelebbi időben megteszi a szükséges intézkedéseket.

A városban is foglalkoznak a választásokkal. Már most találgatják, hogy kik fognak kibukni a város parlamentjéből, hogy vajjon változatlanul tisztán kerül-e ki győztesen a függetlenségi párt hivatalos listája a választási küzdelemből. Természetesen sokat beszélnek az egyes érdekcsoportok jelöléseiről is s talán a legtöbbet az önjelöltek eddig ismeretlen tömegéről. Egyesek már tudni vélik a választás napját is és pozitívként beszélnek, hogy a választás november hó 17-ikén lesz.

Az Aradi Közlöny egyik munkatársa ma felkereste Várjassy Lajos polgármestert és

megkérdezte, igaz e, hogy a választás november hó 17 ik napjára a tüzetelt ki? A polgármester munkatársunk előtt az alábbi kijelentést tette:

Most még korai volna arról beszélni, hogy mikor lesz a választás napja. Őszintén bevallom, hogy még magam sem foglalkoztam ezzel a kérdéssel. Különbösen is a választás napját nem én, hanem a törvényhatósági bizottság tüzi ki. Én csak előterjesztést teszek a törvényhatóságnak s ez dönti el végérvényesen, hogy mikor legyen a választási nap. Előterjesztésemet csak az október havi közgyűlés elé viszem. Ekkor dől majd el, hogy a választás november 17 ikén e vagy pedig más napon lesz?

A választás napját tehát az októberi közgyűlés fogja kitűzni. Akkor azután megkezdődik a kerületekben az izgatott korteskedés és kapacitálás, amint az városatyá választások előtt annyira megszokott dolog.

Meggyilkolta az apját.

Az anya védője.

Egy pusztai tragédia.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 30.

Borzalmas eset történt a minap egy csanádmezei pusztán. A fiu baltát fogott apjára és agyonverte. Az indokok, amelyek a fiut apagyilkossá tették, enyhítik a főtelmes bünt. Az áldozat, mielőtt fia keze kioltotta az életét, le akarta gyilkolni a feleségét, amiért ez nem adott neki több pénzt, hogy mulatni menjen. A fiu, aki különben is a legrosszabb viszonyban volt az apjával, látva, hogy anyja élete veszélyben forog, egy baltával agyonverte brutális apját. A megrendítő esetről mezőkövácsházi tudósítók az alábbiakat jelentik:

Mathaidesz Mihály husz évvel ezelőtt szegény ember léteire nőül vette a gazdag Lehoczky-család egyik leányát. Feleségével csinos hozományt kapott, többek között a csanádmezei Kaszaper pusztát, ahol gazdálkodott. Házasságából több gyermeke született; legidősebb fia, Mihály, aki most 18 éves, a gazdaságot vezette.

Mathaidesz fiatal korában nagyon könyvelő életet élt, amelylyel nem hagyott fel akkor sem, amikor már családosa volt. Jövedelmének nagyrészt eldorbézolta s emiatt úgy a feleségével, mint a családjával mindig összeződött.

E hó 28-ikán este szokásához híven ittasan tért haza Tótkomlósról. Családjára a ház előtt éppen a vacsoráját költötte el, amikor az ittas ember megérkezett. Mathaidesz, aki Tótkomlóson az egész pénzt elverte, ráírvált a feleségére:

— Asszony, adj pénzt!

— Nem adok, mert kend most is részeg!

— jelentette ki az asszony

Erre Mathaidesz annyira feldühödött, hogy egy kést kapott fel az asztalról és a felesége felé szurt. Mihály nevű 18 éves fia elkapta a dühöngő ember karját és kicsavarta kezéből a kést. Mathaidesz tulakodni kezdett fiával, majd kiszakítva magát ennek karjai közül a falról lekapta a fegyverét és célba vette a feleségét. A fiatal Mathaidesz látva, hogy részeg apja meg akarja gyilkolni az anyját, lekapta a falon függő baltát és három csapást mért az apja fejére. Mathaidesz azonnal elborította a vér, összeesett és rövid kínlás után meghalt.

Ifj. Mathaidesz Mihályt még aznap este el-

fogták a csendőrök és kivallatták. Az apagyilkos kijelentette, hogy a tettét nem bánja.

— Az anyámat és testvéreimet mentettem meg! — mondotta a csendőröknek.

A boncolás ma reggel ment végbe Wattay battonyai albiró jelenlétében. A boncolást Schill György dr. tb. megyei főorvos és Scheffer Sándor dr. tb. járásorvos végezték.

Az agyonvert Mathaidesz veszekedő természetű ember volt. Nemcsak a feleségét, hanem a szomszédait is sokszor lelövésével fenyegette.

A pánádi vérengzés.

Maniu Gyula dr. a vérfürdőről.

Garázdálkodó honvédek.

— Az Aradi Közlöny távira értesítése. —

Arad, augusztus 30

Ma végre megszólalt az első félhivatalos jelentés, amely jelentékenyen megváltoztatja azt a képet, melyet a különféle nyilatkozatok alapján lehetett csak eddig, úgy a hogy összefoglalni arról a felfordulásról, amely néhány nappal ezelőtt Pánádon történt. A félhivatalos természetesen a katonaság védelmére kel, s úgy tünteti fel a dolgot, mintha a pánádi románság a honvéd tiszteket megtámadta volna s annak a támadásnak lett volna következménye a vérengzés.

Ezzel a félhivatalos jelentéssel szemben Maniu Gyula dr. nemzetiségi képviselő ma hosszabb levelet intézett egy fővárosi laphoz, amelyben fentartja és kiegészíti azokat az állításokat, amelyeket első híradása alkalmával tett.

A nemzetiségi képviselő leveléről következőket jelent budapesti tudósítónk:

Maniu Gyula dr. nemzetiségi román képviselő, akit tudvalevőleg először adott hírt a pánádi vérengzésről, ma hosszú levelet intézett egy budapesti esti lap szerkesztőségéhez, amelyben részletesen ismerteti a vérengzés történetét.

— 1907. augusztus 25-én reggel 9 órakor érkezett Pánádra — írja Maniu Gyula dr. — a 24 ik oszlokerdei honvéd ezred 4 ik zászlóaljja Kádár alezredes vezénylete alatt. A megérkezés után a tisztkar a gör. katolikus iskolában felállított étkezőbe tért, ahol délelőttől este 6 ig ivással töltötte az idejét. Déután 2 órakor az iskola udvarán táncot kezdett a község fiatalsága. A tánc nem zavarta a tiszteket, sőt többben részt is vettek abban. A jöködv este 6 óráig tartott, amikor a mulatozók oszladozni kezdtek. Ekkor történt, hogy Borcia Juon kántor több vendég társaságában bement az iskola udvarára, ahol akkor még mintegy tizenötön időztek. Alig lépett be Borcia a kapun, szembe találkozott Jakab századossal, aki megpillantva a kántort, dühösen kiáltozni kezdett.

— Üsd az oláh istenét. Fogjátok meg!

Ekkor Jakab százados neki rohant Borciának, akit két közlegény lefogott, míg a százados ököllal ütlegelte a kántort. A verekedés következtében a tánc azonnal megszűnt, s az udvaron időző románság az utcára, majd innen a községi vendéglő felé szaladt. Simon Gergely jegyző, aki látta a kántor veszedelmes helyzetét, megakart menteni Borciát, s kérte Jakabot, eressze szabadon. Ugyanez alkalommal egy másik román parasztot is megverték, s úgy látszott, hogy ezzel végleg befejezést nyert a dolog.

Simon Gergely jegyző a korcsma felé húzó nép után ment, s felszólította, hogy menjenek nyugodtan haza. Az emberek azonban kijelentették, hogy nem mernek hazamenni, mert a katonák mindenütt a nyomukban vannak és folytonosan szidalmazták őket. A jegyző

akkor, hogy megnyugtassa a községbelieket, egy Cipariu Leontea nevű parasztot karonfogott s megindult vele a lakása felé. Amint a tisztí étkező előtt elhaladtak, a honvédek reá támadtak Cipariura. A jegyző könyörgött, hogy ne szítsák a tüzet, mert a nép nem akar rosszat. A honvédek azonban a parasztnak támadtak, s az egyik honvéd oldalfegyverével háromszor Cipariura ütött, aki az ütlegek következtében eszméletlenül az árokba bukott. A honvédek ezután is bántalmazták és többször megverték a tehetetlenül vergődő embert.

Ekkor hangzott el az a bizonyos riadó, amelynek a szavára az egész községben kezdetét vette a katonák garázdálkodása. Az étkező előtti katonai készültség és ezzel együtt három tiszti a községi korcsma felé tartott, ahol a nép aggódva várta a történéseket. A katonaság rohamára a nép a korcsmába futott s bereteszelte az ajtót. Bent az ivóban két honvéd közlegény borozgatott, akiknek sejtelmük sem volt arról, mi történik ott künna, s csodálkozva kérdezték, hogy miért rohannak az emberek a korcsmába? Eközben a házhoz érkezett a katonai készültség s a honvédek bezárták az ajtót és az ablakokat s az ivóba hatolva, jobbra balra ütni kezdték a népet. A korcsmáros látva azt a pusztítást, amit ez a hadjárat okozott, a tisztekhez futott és panaszkodott, hogy a korcsmáját összevisszatörték. A tisztek megnyugtatták a siránkozó embert, s megígérték, hogy megtérítik a katonák által okozott kárt.

A riadó után az egész községben megindult a mézszálás. A felfegyverkezett katonák a menekülők után iramodtak, még a házakba is behatoltak s akit megtaláltak, összevissza verték s a házakban mindent összevissza vették. Egy ugyancsak Borcia nevű parasztot úgy fejte vágta, hogy az ütés által keletkezett seben át az agyveleje is látszik és most utolsó óráját éli.

Egy Zeri Ferenc nevű gazda udvarán is nagy vérengzést vittek végbe a katonák. Zeri Ferencét hasba, sógornőjét pedig oldalba szurták. Az orvos véleménye szerint a sebesülés olyan súlyos, hogy a két asszony életben maradásához kevés a remény.

Az egyik menekülő oláh hallotta, amikor egy katonát azt mondta:

— Mindenkit agyon kell ütni és a községet fel kell gyújtani!

Ez a tanu azonban nem ismerte meg, hogy ki volt az a tiszti, sőt még a rangját sem tudja megmondani.

Maniu Gyula dr. képviselő ezután a halálosan megsebesültek neveit sorolja fel. A sebesülteket első segélyben Pop Nándor dr. és Rohonczy Béla dr. balázsfalvi orvosok részesítették. A vizsgálóbíró már a helyszínén van. A katonai hadbíró érkezését jelezték, de még eddig nem érkezett meg.

Kolozsvárról mértékadó helyről jelentik a Magyar Távirati Irodának: A pánádi zavargás dolgában Kozáry Péter hadbíró a helyszínen folytat vizsgálatot. Az eddigi adatok szerint is megállapítható, hogy a halálesetekről szóló hírek nem felelnek meg a valóságnak. A vizsgálat során már eddig is beigazolást nyert, hogy a honvédek nem vezényszóra használták fegyverüket, hanem látva, hogy egy izgága csoport támadólag lép a helyiségbe, ahol tisztek tartózkodnak, a támadó tömeggel szemben a tisztek és a szorongatott őrség védelmére siettek. Így keletkezett a verekedés.

A tömeg támadó fellépését az előzte meg, hogy egy pánádi román bement a tisztek közé és gyalázkodó kifejezésekkel arra kényszerítette az egyik tiszteket, hogy őt a helyiségből eltávolítsa. Az eset részleteit a vizsgálat lesz hivatva

teljesen megvilágítani, de már az eddigi adatokból is megállapították, hogy a katonaság *önvédelemre* kényszerítettetett.

A *Keleti Ertesítő* jelenti, hogy a honvédelmi miniszter a pánádi vérengzésről sürgős jelentést kért a kolozsvári honvédkerületi parancsnokságtól. Annyit már megállapítottak, hogy *egy-egy tiszteket súlyos felelősség terhel a legénység viselkedéséért.*

Néhány tiszt már reggel zajt csapott azért, mert az iskola falán román feliratu táblák voltak. Rátámadtak a jegyzőre és azt mondták neki, ha azonnal le nem vették a táblákat, kardjaikkal vágják le a falról.

Egy kerékpár odisszeája

Aradtól Temesvárig.

A cinikus tolvaj.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 30.

Egy Arad területéről örökidőre kitiltott szőlőműves állott ma az aradi büntetőjársíró előtt. *Fermezsin* Györgynek hívják, s már régóta abból él, amit innen-onnan összeszerez. Legutóbb egy kerékpárlopás miatt gyűlt meg a baja a rendőrséggel. Ezen tulajdon összetévesztési művelése miatt került ma a hüvösre.

Ebbe az ominózus kerékpár ügybe véletlen folytán jutott bele a hárompróbás férfit. Tudniillik véletlenül éppen a Páska féle vendéglő előtt csavargott, amikor *Kövágó* Lajos őrmester leszállva biciklijéről, megszólította:

— Hallja, vigyázzon a kerékpáromra, amíg megiszom egy pohár sört.

Fermezsin készséggel elvállalta a megbízatást, mikor azonban látta, hogy *Kövágó* kellő távolságban van tőle, felkapott a vasparipára és szónékiül eliramodott. Végül meg sem állott, itt pedig megkezdte a lopott holmival a házalást. Sikerült is foglala egy *üveges tótót*, akinek 60 koronáért a nyakába sózta a veszedelmes szerszámot. A tót annyira megörült a jó vásárnak, hogy még áldomást is fizetett, de közben alaposan berugván, elterült a lócán és csendesen elaludt.

Miután régi dolog, hogy alkalom szüli a tolvajt, Fermezsin az egyszer már eladott biciklit újra pártfogásába vette, s míg a tót ember az igazak álmát aludta, 60 koronával a zsebében vigan karikázott *Temesvár* felé. Természetesen itt is megkezdte a házalást s néhány óra múlva 20 koronáért végleg tulajdona a kerékpáron. Aztán mulatni kezdett, s addig járta a gyárvárosi kocsmákat, míg a bűnös uton szerzett pénznek a nyakára hágott. Végül pedig eljött az az idő, amikor már sem pénze, sem biciklijé nem volt, s ekkor elfogta a tolvajt a honvágy. Utolsó garasain hazautazott Aradra, azonban csakhamar felismerték és letartóztatták. A rendőrségen derült ki a kerékpárhistoria is, s miután a jómadár toloncjelölt, azonnal átkísérték a büntető járásbíróra, hogy az ellopott bicikliért felelősségre vonják.

A notórius alak felett *Zih* József albiró ítélkezett, aki Fermezsin eljárását *sikkasztásnak* minősítette s a temesvári kirándulásért *két heti* fogházbüntetésre ítélte.

— Látja, miért adta a fejét kerékpárlopásra? — vigasztalta a bírót, mikor a börtönér kikísérte a tárgyalóteremből.

— De kérem, ha csak ezt bízták rám? — szólt szinte mentegetőzve a megrögzött magántulajdon összetévesztő s mosolyogva lépdelt a börtönér előtt.

A bajai panama.

A könyvelő fogva marad.

Az igazgatók bajban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 30.

Az egész országban, de kivált Szabadkán és még inkább Baján óriási izgalom közt lesik a vádtanács határozatát. Ha a határozat szerint Wagnernek fogva kell maradnia, akkor valószínű, hogy Wagner nem marad egyedül, hanem a bank igazgatóságának két-három tagját szintén letartóztatják.

A vádtanácsról függ tehát minden. A vádtanács határozatának milyensége szerint fog az ügy ellaposodni vagy pedig még nagyobb hullámokat verni.

„Én letartóztatnám őket.”

A bíróság egyik tagja, aki áttanulmányozta már az ügyiratokat, bizalmas körben ekként nyilatkozott:

— Ha módomban állana, már az eddigiek alapján is az igazgatóságunk két-három tagját, a kiket meg nem nevezhetek, habozás nélkül letartóztatnám. Könnyelműség, hogy napokig időt engedünk nekik, hogy egérutat nyerjenek.

A hamisítás elkövetéséről még az alábbi részleteket jelenthetjük:

A magyar jelzáloghitelbank sorsjegyeinek huzása tudvalevőleg december huszonhetedikén volt. Januárban megjelent Eckert Antal lakásán a most már fogva levő Wagner Antal könyvelő.

Wagner és Eckert nemcsak jó barátok, hanem komák is. Eckert legfiatalabb gyermekét Wagner tartotta keresztviz alá.

A könyvelő beszélgetni kezdett egyről másról. A sorsjegyről, a bankról egyáltalán nem szólt egy szót sem.

Eckertnek Baján nemcsak virágkertészete, hanem temetkezési vállalata is van. Wagner úgy tett, mintha főleg ennek a temetkezési vállalat tulajdonosának szólna a látogatás. Arról kezdett panaszkodni, hogy mennyire kellemetlen neki az, hogy a bajai temetőben édesapjának és édesanyjának sírja olyan messzire van egymástól.

— Exhumáltatni szeretném az apám holttestét. Hagy nyugodjon a két öreg egymás mellett, — mondotta.

Erre aztán alkudozni kezdett az exhumálást illetőleg. Alku közben csak mintegy ő természetűleg szólt Eckerthez:

— Tudod a komám, hogy nagyon drágán vették a Jelzáloghitelbank sorsjegyet. A börzén egyre esnek a konvertált sorsjegyek, mert a Pesti Hazai Első Takarékpénztár mesterséges börzemanővert csinál a jelzálogpapirok ellen. Legokosabb volna, ha te is azt tennéd, amit én. Becserélnéd a Jelzálog sorsjegyet Hazai sorsjegyre. Majd én szólok az érdekedben a bankban, s neked is megtesszük azt, amit nekem megteszünk.

A kicserélt részletív.

Eckert azonban nem ijedt meg a börzemanőver híréből. Azt mondta, kíváncsi a végét, akkor bizonyosan újból emelkednek a Jelzálogpapirok árfolyamai.

Wagner ekkor eltávozott. A sorsjegyet nem kapta meg, tehát az apja sírját sem exhumáltatta.

Néhány nappal később azonban bekérte Eckertnél a revideálás végett a részletre vett sorsjegy részletívét.

Egyre nő dagad és egyre bonyolódik a bajai bank milliós főnyereményének botránya. A nagy ügy egyik szereplője, Wagner Sándor könyvelő már a fogságban ül és elmélkedhetik a millió sorsán, amely mások kezébe jutott. A letartóztatott könyvelő sorsa felett már döntött a vádtanács s ettől a döntéstől *szenzációs eredményeket várnak*. Biztosra veszik ugyanis, hogy Wagnernek büntársai vannak s nem lehetetlen, hogy *három-négy előkelő igazgatósági tagot is letartóztatnak a napokban*.

A bajai kereskedelmi és iparbank a botrány folytán válságos helyzetbe került. Attól lehetett tartani, hogy a tömeges betétfelmondások miatt a bank nem lesz képes fizetési kötelezettségeinek eleget tenni. Ez a veszély azonban ma elhárult a bank feje felől.

A bajai bankpanamáról az alábbi távirati tudósításaink szólnak.

A könyvelő kihallgatása.

Wagner Antal könyvelő kihallgatása várakozáson felül sokáig tartott. A vizsgálóbíró délután 3 órától este 9 ig, majd reggel 8-tól déli fél 1 óráig, és délután 2 órától késő estig hallgatta ki a kelepcebe jutott banktisztviselőt.

— Ártatlan vagyok, — ismételte sokszor — nem akarok tudni semmiről. Megfoghatatlan előttem az egész. Tagadom, hogy bűnös volnék és tagadom, hogy büntársaim volnának. Végzetes tévedés áldozata vagyok!

A vizsgálóbíró ezután közölte vele, hogy a szakértői vizsgálat az üzleti könyvekben vakarást, törést, javítást állapított meg.

— Igen, lehet bennük valami javítás, de ez nem bizonyítja bűnösségemet. Én szerencsétlen ember vagyok. A látszat ellenem van, de végső lehettemig tiltakozom a vád ellen.

A vádtanács.

Ma este a kihallgatási jegyzőkönyvet lezárták és az összes ügyiratokkal a vádtanácsnak adták át.

Rendkívül fontos lesz a vádtanács ülése, mert hiszen ettől függ a szövevényes bűnper további sorsa. Farkas lottókirály bűnper óta a kriminológiában nem adódott elő hasonlóan szenzációs eset, de ezen is tulesz a bajai bankkatasztrófa. Ilyen bűnügy próbára teszi az ügyvédi és bírói képességeket.

Erősen komplikálja az ügyet azon körülmény, hogy az ügyészség és a bíróság kezdetben alig szentelt neki nagyobb figyelmet, félvállról vette az ügyet és nem fejtett ki elegendő ambíciót. Az ügyészség elejtette a vádat, mignem a vádtanács határozatából a vizsgálat újból felvétel, most már nagyobb apparátussal és lehetővé vált a grandiózus szakértői vélemény meghozatala.

Négy hónapi idő állt a bűnösök rendelkezésére ahhoz, hogy mindent előre megbeszéljenek, esetleges mesékben megegyezzenek és a bűnjeleket eltüntessék. Nem maradt semmi, csak a tintával leöntött könyv. De ezt a tinta-foltot az elsőrendű tudósokból álló szakértőbizottság szeniális módon megvizsgálta, aprólékos gondnal, hajszálhasogató türelemmel eltüntette és alatta az áruló jeleket megtalálta.

Eckertné gyanútlanul adta ezt át a komának. Különben is a sorsjegyre történt négy-szeri fizetésről szóló négy darab nyugta nála maradt.

A revideálás után a 2219. sorszám 40. számú sorsjegy megvételét a részletív helyett, mely a milliót nyerte, Eckert a 2219—41. számú sorsjegy megvételéről szóló részletívet kapott vissza.

A négy nyugta azonban nyugtalanította Wagnert. A nyugtákon ugyan nincs rajta, hogy minő számú a sorsjegy, csupán az, hogy melyik számú részletívre történt a fizetés. Azonban, ha Eckert gyanút fog, a csalás mégis könnyen megállapítható ezek segítségével.

A nyugtakönyvnek ugyanis a következő beosztása van. A könyv első rovatában be van írva az ellenőrzési szám, az eladott sorsjegy faja és a vevő neve. A második, harmadik és negyedik rovat nyomtatott nyugtákból áll, melyet minden egyes fizetéskor levágnak s átadnak a félnek. A legszűkebb negyedik rovat után van a részletív, melyet levágnak, s a félnek átadnak a sorsjegy megvételkor.

A nyugták levágását a negyedik rovaton kezdik meg. Eckertnél is volt négy ilyen levágott nyugta.

Ha Eckert ezt a négy nyugtát odateszi a kicserélt részletív mellé, akkor már szabadszemmel is, de méginkább nagyítóval könnyen megállapítható volna, hogy a lemetszések nem egyeznek, hogy tehát a részletív nem a nyugták mellől van vágva, vagyis ki van cserélve.

Egy millióért — hatvan korona.

Meg kellett tehát szerezni az áru nyugtákat. Wagner ezt a következőképp cselekedte meg: Elhívatta Eckertet s arról beszélt neki, hogy minek fizeti ő a részleteket. Alakítsa át a részletívet betéti üzletté. Adja letétbe a részletívet, adja át a nyugtákat, majd a bank fizet helyette. A részletív helyett kap letétívet, amelyben igazolják a részletív átvételét. Ez esetben az általa kifizetett hatvan koronát vissza fizetik neki. Eckertnek szüksége volt pénzre, s az üzlet is előnyösnek tetszett, elfogadta tehát azt. A letétív fejében átadta a részletívet és a négy nyugtát a banknak. Ez a négy nyugta eltűnt.

Eckert kezében nem volt most már a csalásnak semmi nyoma. Igyekezni kellett tehát a nyomokat a könyvekből is eltüntetni.

A 49. Japón a 702. ellenőrzési szám alatt volt beírva Eckert neve s részletívének száma.

Innen, miként a szakértők megállapították, az Eckert nevét eltávolították, s ezen az alapon új részletívet bocsátottak ki Wagner Janka, a letartóztatott könyvelő kis lánya nevére.

A Janka leány jól fizető kis lány volt. Mert a már Eckert által kifizetett négy nyugtán kívül egyéb nyugtákat is fizetett. Fizette a januári, februári, márciusi és áprilisi részleteket.

Rendben is lett volna az egész dolog, ha Eckert nem ad annak az aggodalmának kifejezést, hogy az övé volt a nyertes sorsjegy. Akkor Wagner Janka egyszerre kifizetett annyi részletívet, hogy a negyedik hasábon lévő összes nyugtákat le kellett vágni.

Igy most már a bank kasszájában volt a részletív, de ha ki is veszik onnan nem lehet odatenni a nyugtakönyv negyedik rovata mellé, ahonnan levágták, mert ebben a rovatban már nem volt nyugta.

A kis Wagner Janka pontosan fizetett ugyan, de a nyugtákat nem őrizte meg. Elve szett a bank kezén az a négy nyugta, mely Eckert befizetését igazolta, de eltűntek Wagner-nél azok a nyugták is, melyek igazolták, hogy a kislánya javára befizetéseket eszközölt. Ugy, hogy most a részletívnyugtakönyv negyedik ro-

vatában levő nyugták közül egyetlenegy sincs meg. Nem lehet tehát a részletív szélét a nyugták széleivel egybeállítani, amely esetben természetesen minden további vizsgálatás nélkül tisztán állana a csalás, amelyre így csak a szakértő vizsgálat nyomán lehetett rájönni.

Miért nem tüntették el a bizonyítékokat?

Bár az Eckert részletívére vonatkozó nyugták eltűntek, mégis elég adat áll rendelkezésre a bonyolult büntény felderítésére.

Önkénytelenül felmerül a kérdés, hogy miért nem tüntette el ezeket Wagner, mikor erre elegendő ideje volt.

Egyetlen elfogadható magyarázat erre nézve az, hogy a kaparások és tintafoltok által annyira eltűntetettnek hitte bűneinek nyomát, hogy nem tartotta szükségesnek a könyveket elégetni.

A vizsgálat folyama alatt csak egy bejegyzés változott a könyv gyanús helyén. A 703. ellenőrzési szám alatt, ahol a szakértők Horváth István névbejegyzését találták az első vizsgálatkor, Homor István neve volt. Sem azt, hogy ki az a Homor István, sem azt, hogy ki Horváth István, senki sem tudja. Horváth István nevű ember van ugyan Baján, de ennek semmi köze sincs a bankhoz.

Semmiféle új bizonyítékokat nem talált Baján a vizsgálóbíró. Hiszen, ha ilyesmi lett volna is, a bűnösnek négy hónap állott rendelkezésre, hogy azokat eltüntesse. Találtak azonban Wagnerhez írt zsaroló és fenyegető leveleket. Természetesen volt jó oka, hogy ezeket megőrizze, sőt esetleg megírja, vagy megírassa Wagner.

Késő éjjel táviratozzák: Wagner Sándor kihallgatása még egyre tart, s így az a hír, mintba a vádtanács már megerősítette volna a könyvelő letartóztató végzését, nem felel meg a valóságnak.

Wagnert fogvatartják.

A bankot ma már nem zaklatták a betevők, mert a kisebb tételeket körülbelül mind kifizették, a nagyobb összegekre nézve pedig a bank köti magát a törvényes felmondási időhöz. A bank emberei ma kijelentették, hogy semmi szabálytalanság nem történt, s biznak abban, hogy Wagner ártatlansága is mielőbb kiderül. Egy hírlapíró a nap folyamán felkereste Wagner Sándor feleségét, aki kijelentette, hogy feltétlenül megbizik férje becsületességében, s nem hiszi, hogy törvénybe ütköző dolgot követett volna el.

Szabadkáról táviratozzák: A letartóztatott Wagner Sándor ügyében ma határozott a szabadkai kir. törvényszék vádtanácsa. A tanácskozás délután egy órától fél hatig tartott. Ekkor hirdették ki az eredményt, amely szerint Wagner ellen az előzetes letartóztatás továbbra is fennáll. Valószínű, hogy a vádtanács e határozathozatala a vizsgálatot kiterjeszti a bajai kereskedelmi bank igazgatóságának tagjaira és a pénztárnokra is.

TANÜGY.

(—) A Svábyné féle nyilvános jogu magán elemi iskola növendékeinek beiratása f. é. szeptember hó 2. 3. és 4. napjain lesz d. e. 10—12 óráig az iskola új helyiségében: Hasszinger utca 5 sz. alatt. Évi tandíj 100 korona, mely tetszés szerinti részletekben fizethető.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítője. —

Arad, augusztus 30.

Az őszi program. A kormány milliói. Olcsó szentet!

A rendkívül érdekesnek ígérkező őszi kampányra erősen készülődnek a politikai pártok. A kormány több érdekes javaslatot fog a képviselőház elé terjeszteni, ezeknek törvényerőre való emelése a horvát- és nemzetiségi obstrukció miatt előreláthatólag sokáig fog halasztást szenvedni. A kormány érdekes javaslatairól az alábbiakban számolunk be:

A kereskedelmi kormány javaslatai.

Megirtuk a minap, hogy az ősszel a mikor a parlament munkáját megkezdi, a kisebb, de azért nem jelentéktelen javaslatok nagy részét az igazságügyi és a kereskedelmi minisztérium fogja szolgáltatni. A kereskedelmi minisztériumban szünet nélkül folyó ilyen irányú munkával van összekötöttesben Szerényi József karlsbadi utja is, amelyről tudvalevőleg tegnap tért vissza az államtitkár. Sok fontos dolgot intéztek most el, köztük olyanokat is természetesen, a melyek nem igénylik a parlament beavatkozását. A megbeszéltek között szerepelt — hír szerint — a kiegyezési tárgyalások anyaga is.

Szendrágaság és kiegyezés.

A szendrágaság dolgában — a mint értesülünk — már a parlament ülésének legelső napjaiban több interpelláció fog elhangzani. Más érdeklődőkön kívül mindenestre fel fog szólalni a főváros egyik képviselője. Szó van olyan mozgalomról is, amely a kiegyezési javaslatok gyors nyelbeütését követelné ezzel az ügyvel kapcsolatban. Akik ennek az eszmének a hívei, azok úgy vélik, hogy a kiegyezési megállapodásokban módot lehet találni arra nézve, hogy a szénnek Oderbergen át való szállítása, amely eddig rendkívül meg volt nehezítve, állandóan biztosítottassék.

Az első pártértekezletek.

Szeptember első napjaiban egymásután tartanak értekezleteket az összes pártok. A függetlenségi párt előreláthatólag sok belső ügyet fog tárgyalni: párt-szervezést, agitációt és hasonló kérdéseket. A néppárt a koalícióhoz való viszonyát állapítja meg. Csupán az alkotmánypárt az, amelynek alig van nevezetesebb párt-problémája. Szó volt arról is, hogy a néppárti konfliktus miatt a koalíció teljes értekezletét is össze kell hívni. A kérdések azonban már annyira lecsillapultak, hogy erre, legalább a néppárti konfliktus miatt, nincsen szükség.

A kormány a pénzpiacért

Számra vetették a kormánynak, hogy mitsem tesz a pénzpiac feszültségének megszüntetésére. A kormány ma fé hivatalos nyilatkozatban tudtára adja a közvéleménynek, hogy igenis tett intézkedéseket, még pedig 60 millió koronát bocsátott általánosan ismert jószágú intézeteknek rendelkezésére. Tehát olyanoknak, a melyek hatalmas erőforrásaik miatt a legkevésbé szorulnak a kormány támogatására.

A félhivatalos értesítés különben így szól:

Egy koalíciós reggeli lap tegnap a miniszterelnöknek szemére hányta, hogy semmit sem tesz a hazai pénzpiac érdekében. Ámbár ezen 10–12 millióval segítve volna. E szemrehányással szemben a Budapesti Tudósítót a leghívatottabb helyről annak a kijelentésére hatalmazták föl, hogy a kormány a piac viszontagságaival ke detől fogva nagyon behatóan foglalkozott és hogy már eddig is 60 millió koronánál többet bocsátott a budapesti pénzpiac rendelkezésére. Magától értetődik, hogy a kormány a rendelkezésére álló eszközökkel csak általánosan ismert jószágú intézeteknek vagy olyanoknak, amelyek az előbbieket közvetítését veszik igénybe, lehet segítségére. A kormány a hazai pénzügyviszonyok fejlődését továbbra is a legnagyobb figyelemmel fogja kísélni és az egyelőre nélkülözhetetlen készletek keretében ezentúl is meg fogja tenni a hazai piac szükségleteivel szemben a maga kötelességét, de a jövőben is az az óvatosság fogja vezérelni, amelyet az adófizetők pénz e körül méltán szem előtt kell tartani.

A néppárt Tisza István mellett.

Dicséri a választásait.

Kirohanás a 48-as párt ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 30.

Az „Alkotmány” mai számában csipős rovásban ront neki azoknak a függetlenségi lapoknak, melyek a belényesi kudarcot Tisza István gróf mesterkedéseinek tulajdonítják.

Nem szólunk itt ezekre a kesergő hangokra, — írja az Alkotmány — gróf Tisza István politikájáról és egyéniségéről, mert ezuttal nem arról van szó. Itt csak a Tisza-féle választásokról lehet beszélni. Ha pedig összehasonlítjuk a mostani függetlenségi főispánok által rendezett választásokat a gróf Tisza István által rendezett választásokkal, akkor a mostani függetlenségi jajgató hangokra igazán nem lehet mást mondanunk, mint azt, hogy a difficile eset satiram non scribere. Tisza István, ha atrocitásokkal is élt volna, a néppárti képviselők numerikus átlagát nem igen változtatta volna meg, — ellenben a függetlenségi párt törpe minoritásban jelent volna meg a parlamentben, ha Tisza István olyan választást inscendált volna, mint amilyen módjában volt s mint amilyen volt a két legutóbbi időközi választás. A függetlenségi párt tehát ne siránkozzék a belényesi kudarc miatt és ne hívatkozzék ez alkalomból gróf Tisza Istvánra, mint mesterre. Nem Tisza István a mester, hanem a függetlenségi központi szervezet és lokális expositura, hogy mint kell választásokat csináljon. Bánffy Dezső is elpirulhat ezek mellett a választások mellett. Vessen először magára a függetlenségi párt s azután ítéljen a választási atrocitások felett.

A néppárt tehát még nem békült meg a nagykarolyi kudarcral és egyre folytatja kirohanásait a függetlenségi párt ellen. De azért bentmarad a koalícióban, mert hasznos dolog a hatalomnak részese lenni.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Székely-Otthon ma este fél kilenc órakor Szent László utcai helyiségében a generális gyűlés tárgyalására választmányi ülést tart, melyre a tagok szíves megjelenését kéri az elnökség.

A táncosnő áldozata.

Jakabffy Gyula aradi joghallgató ma délután egy Andrásy-uti szállóban agyonlőtte magát. Az öngyilkosság oka nyomasztó adósságok, könnyelmű életmód, amelyet az ifju az utóbbi hetekben egy orfeumbeli táncosnő miatt folytatott.

Arad, augusztus 30.

Könnyelműségem sodort a halálba. E szavakkal vált meg ma az élettől egy rokonszenves aradi fiatalember Jakabffy Gyula joghallgató. Szerelmes volt egy táncosnőbe, aki nem viszonzta az ő érzelmeit. Az efeletti bánat kergette halálba az élete tavaszán levő joghallgatót. Egyszerű, közönséges történet és mégis mélyen elszomorító, megrendítő tragédia.

Cigány mellett, jó bor mellett.

Mintegy két héttel ezelőtt az aradi Apolló-csoportnak elnevezett orfeumtársaság két fiatal táncosnővel gyarapodott. Mezei nővéreként szerepelnek és minthogy ügyesen, sikkal táncolnak, esténként nagy sikert aratnak. Elég csinosak is és ez elég ok, hogy az aradi zsenrifjuság néhány tagja ismeretségüket és barátságukat keresse. Ezek között az aranyifjak között volt Jakabffy Gyula joghallgató is, egy pelyhedző állu 22 éves ifju. Előbb alig látták nyilvános helyeken, de amióta a táncosnők megkezdtek aradi szereplésüket, mindennapos vendége volt az orfeumnak és árnyként követte a fiatalabb Mezei-lányt. Ifju szíve hamarosan tüzet fogott Mezei Ilonka — becéző nevén Loncsi — iránt, akinek állandó kísérőjéül szegődött.

Az orfeum előadások alatt a fiatal ember ott ült a színpad melletti zsenri-aszalnál és bár viszonyai éppen nem engedték meg, a Központi szálló kertjében nem egyszer pezsgős vacsorákat fogyasztott. Előadás után kezdődött még csak a pazar élet. Kávéházban, étteremben cigány mellett folyt a pezsgő és Gyuszi boldog volt, ha Loncsinak kedveskedhetett és a fiatal táncosnő jól érezte magát az ő társaságában.

A rátartós Loncsi.

Ezek a mulatozások rendszerint a hajnali órákig tartottak. Amint az óra reggeli hármat mutatott, Mezei Ilonka lovagjának csókra nyújtotta a kezét és nővérével együtt a Három király szállóban levő lakására ment. Jakabffy Gyula ilyenkor bujában még lehajtott egy-két pohár konyakot és hazaballagott abban a reményben, hogy a következő napon talán szerencsésebb lesz és meghódíthatja a keményszívű táncosnőt.

Loncsi azonban hathatatlan maradt és egyik napon éppen úgy nem hallgatta meg a pazarul költséző ifju esdeklését, mint a másikon, pedig már százasai usztak el az udvarlásban. A mult vasárnapon keservesen, szinte siró hangon elpanaszolta, hogy nyolcszáz koronát áldozott, nem bírja már soká a költsékezést és Loncsi mégsem fogadja a kegyeibe.

— Misi, — mondta a minap egyik barátjának, — nézd ezt a sok számlát, mind a Loncsiért fizettem ki. Van itt ékszer, ruha, koszt meg egyéb számla, de ma sem férköztem még a szívéhez.

Egy másik barátja előtt még őszintebben föltárta a baját és ennek még azt is elmondta, milyen áldozatot kellene hoznia, hogy cserébe megkapja Loncsi szerelmét.

Az utolsó est.

Tegnap este is pontosan beállított az ifju az orfeumba; törzsasztalánál letelepedett és Csiky Tivadar dr. főispáni tükár, Mihajlovits

János bankhivatalnok és Kugler Győző főhadnagy társaságában megvacsorázott. Előadás alatt a már szokásossá lett elragadtatással tapsolt a Mezei nővérek magyar körtáncának, a kékvóknak meg karmencsittáskodásuknak, éjfél után pedig a Központi kávéházban ismét durrogatta a pezsgőspalackokat, természetesen Loncsi oldalán. Hangos jókedvében volt és senkisémit hitte volna, hogy sötét gondolatokkal foglalkozik. Hajnal felé egy kitünő hangjáról városszerte ismert uriembert hívott meg társaságába, aki azután Loncsival együtt pianóénekléssel gyönyörködtette az ifjut.

Három óra után a Mezei-nővérek az egyik orfeum énekesével hazamentek és Jakabffy is hamarosan követte őket.

Ma már korán délelőtt fölkereste ideálját és ekkor azt a meglepő ajánlatot tette neki, hogy menjenek együtt a halálba; Mezei Ilonka azonban semmi hajlandóságot sem mutatott arra, hogy megváljék az élettől. Minthogy a táncosnőnek a bírósághoz kellett mennie tanuskodni, gyorsan elbucszott az ifjutól, aki magára hagyatva hazzálátott sötét tervének keresztülviteléhez.

Elsőbben fölkeresett egy aradi ékszerészt és miután ennél 40 koronáért elzalogosította a pecsétgyűrűjét, egy vaskereskedésbe ment, ahol 9 milliméteres revolvergolyókat vásárolt.

Ebéd után már töltött fegyverrel jelent meg a kávéházban, ahonnan néhány pohárka konyak megivása után 2 órakor a Mezei nővérekkel a Három király-szállóba ment.

Az öngyilkosság.

A táncosnők szobájukba tértek, Jakabffy Gyula pedig kivette a hetes számú szobát. Itt egy Schwarz nevű takarítónővel egy kupica rumot hozatott és azt mondta neki, hogy most lefekszik aludni, de 6 órakor keltsék fel. Hatkor kopogtak is az ajtón, választ azonban nem kaptak. Nyolckor ismét költöttek s ekkor már dörömböltek az ajtón. Minthogy Jakabffy most sem felelt, a szállóból elküldték a rendőrségre, hogy a hatóság nyitassa ki az ajtót. Kovács Antal rendőrhadnagy, Rónai József dektív és Pápai rendőrszakaszvezető nyomban fölsiettek a Magyar király-szállóba és Juhász Gyula lakatosmester fiával fölnyitották a szobát.

Borzalmas látvány tárult eléjük. Az egyik ágyban vértócsákban mozdulatlanul feküdt Jakabffy Gyula, arcát és fejét mélyen a párnák közé temetve. Prohászka László dr. a nyomban előhívott kerületi orvos már csak az ifju halálát konstatálhatta, amelyet egy a jobb halántékon tátongó füsttől megperzselt löse okozott.

Jakabffy az öngyilkosságot délután 4 és 6 óra között követhette el, mert holtteste 8 órára már egészen hideg volt. Göröcsösen fogta a kezében az öt töltényű 9 milliméteres revolvert, amelyből csak egy golyó hiányzott és így egy, közvetlenül a halántékához irányított lövéssel vetett véget életének. A revolver alig durranhatott, mert a szállóban nem hallották a lövés zaját, jóllehet egész délután sokan jártak a szálló folyosóján.

A halott hullamerevsége akkora volt, hogy Prohászka dr. alig tudta a fejét a párnából s a fegyvert a kezéből kiszabadítani.

A hatósági kiküldöttek értesítették az öngyilkosnak Csiky Gergely utcában lakó édes apját, *Jakabffy Miklós* magánzót, mire hamarosan megérkezett a halottnak egyik öccse, *Jakabffy Rezső*, majd nagybátyja, *Dániel* Endre, aki intézkedett a holttest elszállítása iránt.

Az ingujjra vetkőzött öngyilkos kabátzsebében csupán írományokat és egy üres pénztárcát találtak. Az asztalon a rum mellett két huszfilléres nikkelpénz volt, az éjjeli szekrényen pedig két Dames-cigaretta és egy skatulya tele töltényekkel.

A holttest elszállítása után a hatóság kiküldöttel a városházára mentek és jegyzőkönyvet vettek föl a tragikus öngyilkosságról.

Együtt a halálba.

Az öngyilkosság természetesen mélyen megrendítette a *Mezei* nővéreket, s különösen *Mezei Ilonkát*, aki iránt *Jakabffy Gyula* szenvedélyes szerelemre lobbant.

Az *Aradi Közlöny* egyik munkatársa ma este a óadás előtt felkereste a *Mezei* nővéreket, akik még akkor semmi bizonyosat sem tudtak *Jakabffy* öngyilkosságáról. A táncosnők a hirt eleinte kételkedve fogadták, de azután rendkívül meghatótta őket a bohém természetű fiatal udvarló tragédiája. *Mezei Ilonkának* könnyek csillogtak a szemében, s majdnem sírva mondta:

— *Jakabffy ma reggel öngyilkosságról beszélt nekem, de azt hittem, hogy csak fenyegetődzik és nem tulajdonít tiam semmi jelentőséget a szavainak. Később ismét felkeresett, megfogta a kezemet s szinte esdekelve kért: menjek veled együtt a halálba. Távolról sem gyanítva sötét szándékát, a szemébe nevettem s kértem ne bolondozzon. Erre ő kijelentette, hogy még a délelőtt folyamán Budapestre utazik s eltávozott.*

Munkatársunk tovább nem beszélhetett a táncosnőkkel, mert megszólalt a színpadra hívé csengő szava, s az izgalomtól remegő nővérek halott halványan fogtak táncmutatványaikhoz. A tánc azonban ma este sehogy se ment, s a magyar táncról szóló kuplé második szakaszánál a közönség általános csodálkozására, annyira megakadtak, hogy újból kellett kezdeniök a táncot és a dalt is. Ez a kis feltűnés csak növelte a táncosnők izgatottságát, akik ma jóval előbb fejezték be produkciójukat, s a mit sem sejtő közönség tapsaira másodszor nem is jelentek meg a deszkákon.

Bucsu a rokonságtól.

A hatósági kiküldöttek az öngyilkos zsebének kikutatásánál ráakadtak a belső kabátzsebben levő írományok között három levélre, amelyekben az öngyilkos bucsút vett hozzátartozóitól. A kuszált betűkkel írott levelekben *Jakabffy Gyula* elmondja, hogy a könnyelműség kergette a halálba és halála előtti perceiben egyetlen gond nyomja a lelkét: az adósságok, amiknek kifizetésére kéri a rokonait.

A levelek apjának, öccsének és keresztanyjának, egy ismert előkelő aradi uriaszónynak szólnak és teljes szövegükben a következő:

Édes jó kedves apám!

Bocsásson meg minden bűnömnek, köszönöm jószágát, az isten áldja meg hosszú élettel még.

Utolsó kívánságom: Kupán temessenek, de ne tegyenek a kriptába, nem foglalhatok ott helyet, hisz elődeim becsületes emberek voltak, csak a kriptá mögött a földben.

Kezeit sokszor csókolja

hálás szerető fia:

Gyula.

Kedves Rezső öcsém!

Könnyelműségem a halálba sodort. Légy szíves keresztanyámnak megmondani, hogy

fizesse ki a következő adósságaimat. Ó nagyon jó asszony, tudom, valamit ugyis hagyott volna rám, inkább adja ezt erre a célra. Valamennyi testvéremmel együtt vagyok a halál előtti órában. Szeressétek és támogassátok egymást és gondoljátok meg, mit tesz a könnyelmű élet. A jó isten áldjon meg titeket. Tudom, édes apámat elszomorítja, amit tettem, de viszont azt is tudom, hogy ő adta volna a kezembe a fegyvert, hogy véget vessék magamnak, mert becsületesen élni nem hagyott volna.

Adósságaim . . . (Itt következnek mintegy 800 korona összegű váltótartozásainak és egy aradi ékszerész 540 koronás követelésének felsorolása) és még egyéb, de nem tudom felsorolni, mert izgatott vagyok.

Jakabffy Gyula.

Drága jó keresztanyám!

Köszönöm irányomban tanusított páratlan jószágát, emlékét magammal viszem a sirba. Tegye meg utolsó kérésemet, hisz van miből teljesíteni, fizesse ki adósságaimat. Kezeit sokszor csókolja szerető kereszt fia

Gyula.

Az öngyilkost, akiben *Jakabffy Simon*, *Tibor*, *Gyula*, *Rezső* és *Miklós* testvérüket gyászolják, holnap Kupára viszik és ott fogják örök nyugalomra helyezni.

Kavarodás a mozi körül.

Nem lesz iparengedély.

Greén Nándor nyilatkozata.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, augusztus 30.

A torony alatt most ismét a mozisínház ügye foglalkoztatja az illetékes hatóságot. Csak nemrégiben irtuk meg, hogy a színügyi bizottság színház-védés címén azt véleményezte, hogy a tanács ne adjon engedélyt *Koch Dániel* és *Róth Zsigmond* aradi vállalkozóknak állandó mozgófénykép színház felállítására. Ennek tetejébe a színigazgató a nyári-szinkörben előadásokat tartó mozi színház működését beszűntette.

Körülbelül két hete, hogy a színügyi bizottság meghozta határozatát. Azóta egészen megnyugodtak azok, akiket a mozi-színház ügye izgatott s akiket az állandó színházat fenyegető veszedelem tartott izgalomban. A nyári szinkör kapui azóta becsukódtak, a színház nézőterét sűrű sötétség uralja és a színház tájéka teljesen csendes.

Most azután ismét az érdeklődés közepontját képezi a mozi-színház ügye. A két vállalkozó nem adta fel a reményt, hogy mozgófénykép színházat létesítsen Aradon s most az iparhatósághoz fordult engedélyért. A tanács a multkoriban — elég helytelenül ugyan — a színügyi bizottságot hívta fel véleményadásra, holott ez a bizottság, mint egyik tagja kifejtette, nem illetékes a mozi-színház ügyében véleménymondani. *Koch* és *Róth* tehát illetékes hatósághoz fordultak ez alkalommal.

Ma ugyanis beadványt intéztek a rendőrkapitányi hivatalhoz, mint iparhatósághoz s ebben azt kérték, hogy mozgófényképszínház létesítésére adjon nekik iparengedélyt. A beadványt ma délelőtt nyújtották be a kapitányi hivatalhoz.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa ma beszélgetést folytatott *Greén Nándor* tb. főkapitányal és megkérdezte, megadható-e az iparengedély? A főkapitány munkatársunk előtt az alábbiakat jelentette ki:

— A mozgófényképekkel való mutatványok nem tartoznak az ipartörvény rendelkezései alá s így természetesen ilyen mutatványokra, valamint másfajta mutatványokra az ipartörvény értelmében iparengedélyt nem adhatok. A mozgófénykép mutatványok nem képeznek iparszerű foglalkozást, tehát iparengedély megadásáról szó sem lehet. Legfeljebb rendőrhatalósági engedélyt kérhetnek a vállalkozók, s én akkor megadhatnám az engedélyt, mint minden olyan mutatványosoknak, akik pénzért szórakoztatják a közönséget. A beadvány ügyében ugyan még nem határoztam, de annyit már most kijelenthetek, hogy iparengedélyt semmi esetre sem fogok adni.

A főkapitánynak munkatársunk előtt tett nyilatkozatából kitűnik, hogy a vállalkozók formai hibát követtek el akkor, amikor iparengedélyért folyamodtak. Hír szerint a beadványozók a főkapitány hozandó határozatát megfelelőbbézik a városi tanácshoz.

Zerkowitz Rudolf

a motorvasut vezérigazgatója.

Az elsőbbségi részvényesek kineveztek.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, augusztus 30.

Az *Aradi Közlöny* mintegy négy héttel ezelőtt megírta, hogy *Kepes Ferenc*, az aradhegyaljai motorvasut igazgatósági megbízottja rövidesen megváltik állásától és vezérigazgatói címmel *Zerkowitz Rudolfot*, a gyulavidéki motorvasut vezérigazgatóját fogják a vasut élére állítani. Hirt adtunk azokról a tárgyalásokról is, amelyek a kinevezés jogát gyakorló elsőbbségi részvényesek, illetve megbízottjaik és a kiszemelt vezérigazgató között folytak és amelyeket az aradi vasutársaság részéről azért siettettek, hogy az új vezető férfiú minél rövidebb időn belül elfoglalja az állását.

E tárgyalásokat a napokban befejezték és amint teljesen megbízható forrásból értesülünk, az elsőbbségi részvényesek, a berlini *Henning, Gartwich & Co.* cég tagjai megegyezésre jutottak *Zerkowitz Rudolf*tal, akit már ki is nevezték a hegyaljai motorvasut vezérigazgatójának. A szerződési feltételek részletei még nem kerültek nyilvánosságra, de bizonyos, hogy a szerződés tartama hosszú évekre szól és vezérigazgatói fizetése akkora lesz, a minőt legutóbb *Kepes Ferenc* igazgatósági megbízott élvezett. A fizetés megállapítása a társaság közgyűlésének lévén fentartva, legközelebb rendkívüli közgyűlésre hívják össze a társaság részvényeseit. Ez a közgyűlés fogja azután az új vezérigazgató javadalmazását meghatározni.

Zerkowitz Rudolfot kitűnő vasuti szakférfiúnak ismerik, akinek működéséről és hivatásáról *Szécsy Károly* vasuti és hajózási főfelügyelő — amint azt annak idején megírtuk — az *Aradi Közlöny* egyik munkatársa előtt a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott. Mint okleveles gépészmérnök *Zerkowitz* alapos ismerője a motoroknak és egyéb forgalmi eszközöknek és minthogy Boszniában vasutépítkezéseket vezetett, a pályaépítés és fentartás főügyeletében éppen olyan szakavatott, mint a vállalat kereskedelmi vezetésében. Az új vezérigazgató általános elismert rátermettsége biztosítékot nyújt a motorvasut-társaságnak, hogy ügyei-

nek intézése jó kezekben van és végleg megszűnnek azok a visszasságok, amelyek a szép jövő elé néző vasúti vállalat prosperálásának eddig útját állották.

Az új vezérigazgató kinevezése véget vet még egy olyan képtelenségnek is, amelyre eddig talán csak az arad-hegycsalj motorosvasutnál volt példa. Ez az anomália abból állt, hogy a vasúttársaság igazgatósági tagjai szinte permanenciában voltak és nap-rap után órákon át kellett a vasut ügyeivel bajlódniuk. Oka pedig ennek az volt, hogy az eddigi igazgatósági megbízott csupán megszorított hatáskörrel rendelkezett és így mindig egyik vagy másik igazgatónak utasítását kellett kikérnie, mielőtt a fontosabb ügyekben intézkedhetett volna. Első sorban *Löcs Rezső* igazgatósági elnököt és *Sztankovits Miklós* máv. üzletvezetőt vette igénybe az ügyek vezetése, mert előbbi a vasut személyi és ügykezelési, utóbbi pedig a műszaki dolgokban adta meg Kepes Ferencnek az irányítást. Most ez a gyámkodó utmutatás természetesen megszűnik és Zerkowitz Rudolf önállóan intézi majd a vasut ügyeit azoknak kivételével, amelyek az összigazgatásnak vannak fentartva.

Még nincs megállapítva, hogy az új vezérigazgató mikor foglalja el állását, de valószínű, hogy már szeptember 15-én megkezdí aradi működését. A jövő hó közepén tehát nem fordulnak majd elő az olyan sajnálatos és eléggé nem kárhoztható esetek, amilyenek egyikéről éppen ma beszéltek Aradon. Tegnapelőtt ugyanis az este 6 óra 7 perckor Aradról Gyorokra induló motorvonathoz hozzákapcsoltak egy nyitott teherkocsit, amelyet teleraktak szál-fakkal. Minthogy az utasok nem értek el mind a motorkocsiban, mintegy 40-50 román parasztot a nyitott teherkocsin helyeztek el, ahol azután a szál-fakon balanszozva tették meg az utat Gyorokig. Hogy ez a szállítás mennyire ellenkezik a legelemibb vasúti biztonsági szabályokkal, azt nem kell bővebben magyarázni.

HIREK.

— **A bolgár fejedelem jubileuma.** Szófiából táviratozzák: A palotában este százteritékű lakoma volt, amelyen a miniszterek, az idegen missziók elnökei és első titkárai, a katonai attassék, a tábornokok és a kerületi székhelyek polgármesterei vettek részt. A fejedelem tiszteletére a polgárság impozáns faklyásmenetet rendezett a palota előtt.

— **Szabadgondolkodók és a politika.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Az európai szabadgondolkodók január hóban Budapesten akarták megtartani ez évi kongresszusukat. A prágai szekció azonban azt indítványozta, hogy tekintettel arra, hogy *Pernersdorffer* szocialista reichsrathi képviselőt nemrégiben a fővárosból kiutasították, tekintettel továbbá arra, hogy Magyarországon a nemzetiségeket elnyomják, a kongresszust Prágában tartják meg. Ezt az indítványt a szabadgondolkodók elfogadták. Mint egy prágai távirat jelenti, a prágai rendőrök ma fogadta a kölkökből és írökből álló előkészítő-bizottságot és kijelentette, hogy ha a kongresszuson vallási viilongás történik, vagy törvényesen elismert felekezettel megsértenek, a kongresszust azonnal feloszlatja és a külföldi tagokat az ország területéről egyszersmindenkorra kiutasítja.

— **Letartóztatott kir. herceg.** Newyorkból táviratozzák: Vilmos svéd kir. herceget, aki most Amerikában utazik, egy automobil-kirándulás alkalmával sebes hajtás miatt egy rendőr letartóztatta. A herceget csak egy magasabbrangu tisztviselő közbenjárására bocsátották szabadon.

— **A cár választási célokra.** Pétervárról táviratozzák: A Russ ertesülése szerint az orosz népszövelség a cártól Stolypin ellenzése dacára választási célokra 50,000 rubelt kapott.

— **Stroke Henrik — budapesti zeneitanár.** Stroke Henrik, a fiatal aradi zeneszerző és az izr. templomi énekkarnak nagy tudásu karmestere szeptember hó elsején eltávozik Aradról a fővárosba, ahol egy előkelő zenésiskolában tanári állást nyert. A tehetséges fiatal zenész aradi tartózkodása alatt több ízben jelét adta kiváló zenei képzettségének és szaktudásának. Stroke ambiciózus működésének eredménye, hogy az izr. templomi énekkar olyan művészi nivóra emelkedett. Aradváros zenei világa értékes erőt veszít Stroke Henrikben, akit előre törő ambíciója az egyházi zene köréből más térre visz. A fiatal zenészben a fővárosi zeneiskola kiváló képzettségű tanerőt fog nyerni.

— **A székesfehérvári sztrájk.** Székesfehérvárról táviratozzák: A sztrájk a mai nappal már csak részlegesnek mondható, mert az összes nyomdászok és betűszedők, kik az általános sztrájkban vezető szerepet vettek, munkába állottak. Valószínű, hogy a többi sztrájkoló is holnap már munkába áll. Az elmúlt éjjel semmiféle rendzavarás nem történt.

Ujabb távirat jelenti Székesfehérvárról: A sztrájkoló munkások ma délután a Székesfehérvárról Komárom felé induló személyvonatot a nyit pályán megállították. A II ik számú őrháznál ugyanis a pályán nagyobb embercsoportot vett észre a pályatesten. A pályán merényletre gondolt és megállította a vonatot. A munkások erre széjelfutottak. A vonat személyzete megvizsgálta a pályatestet és mindent a legnagyobb rendben talált. A vonat tíz percnél késéssel tovább ment. A csendőrség megindította a nyomozást. Délután a rendőrség az egyik sztrájkvezért, Wohl Lajos magánhivatalnokot izgatás miatt letartóztatta.

— **Halálos mars Karinthiában.** Laibachból táviratozzák: A karinthiai hadgyakorlatokon a forróság következtében számos katona összeesett. Eddigi adatok szerint a 17-ik gyalogezred két embere és egy vadász-önkéntes meghalt. A kidőlt katonák közül többen a halállal vívódnak.

— **Tifuszjárvány.** Kecskemétről táviratozzák: 15-20 nap óta az orvosok 55 tifusz megbetegedést jelentettek be a hatóságnál. Halálos végű csak három eset volt. A hatóság minden intézkedést megtesz a kór elterjedése ellen. Évek óta nem fordult elő ennyi tifusz eset.

— **Kóbor cigányok a városházán.** Amióta Dánoson a kóbor cigányok elkövettek a borzalmas gyilkosságot, a hatóságok a belügyminiszter utasítására a legszigorubban ellenőrzik a cigány karavánokat. A csendőrök az országutakon összefogdoszák a kóbor cigányokat és a legközelebbi községbe kísérik őket, ahol azután alaposan átkutatják a kocsi táborát. Az utóbbi időben már több ízben kísért be Aradra két-két szuronyos csendőr három négy kocsiából álló vándorcigány-társaságot. Ma délután szintén nagyobb karaván vonult csendőri fedezet mellett a városházára. A határban fogták el a csendőrök Fáraó kóbor ivadékaikat, akiket a városháza udvarán nagy nézőközönség jelenlétében megmóztak. A rongyos fedelű kocsik mélyéből sok olyan dolog került elő, amelyhez a cigányok nem a legbecsületesebb uton jutot-

tak. Arra ter mérséletesen, hogy honnan ték az eldobzott dolgokat, nem voltak dök felvilágosítást adni. A rendőrség nyokat este felé kikísértette a határba.

— **Edison tragédiája.** Newyorkból iratozzák: Edison, a világhírű fel-sulyos idegbajban szenved. Az ideg-mok oly gyakran és hevesen támmeg, hogy környezete komolyan ag a nagy ember életéért. Hogy mind-galomtól megóvják, Edisont elzártá-külvilágtól. Orvosai attól tartanak, h-hirneves feltaláló meg fog örülni.

— **Leszakadt hid.** Ottavából táviratoz: A Quebec-folyón épített új hid ma lesza-50 ember életét veszítette. Más hiradás szer-vizbefultak száma 250.

— **Meggyilkolta a sógorát.** Déváról tá- tozzák: Popovics József egy örökösödési-ből kifolyólag ma összeszóalkozott sógor- Szűcs Jánossal és rövid szóváltás után- késsel szíven szurta, a sógora feleségének- dig felmetszette a hasát. Szűcs János azo- meghalt, felesége a halállal vívódik. A gyil- elfogták.

— **Orfeuménekesnők pöre.** Az Apolló cso- két tagjának, Serrini Relli és Turcsányi I- orfeuménekesnőknek brettli perlekedése ma- jeződött be Zih József járásbíró előtt. Turcs- Ducsi, aki becsületében sértette meg kollegá- bocsánatot kért Serrini kisasszonytól s ezze- ügy elintézését nyert.

— **Pestis San-Franciskóban.** San-Francí- ból táviratozzák: Minthogy a legutóbbi nap- ban 9 mirigypestises megbetegedés tört- melyek közül 7 halálos kimenetelű volt, az- lamszöveltségi hatóságok egy tengerészeti- házi orvost rendelték ki. A vesztégzár-hiva- nokok állítása szerint nincs ok aggodalomra.

— **Az amerikai férj merénylete.** Budape- ről táviratozzák: A királyi várhoz vezető- csón, annak az Albrecht ut felé eső részén- res merénylet játszódott le ma délben. E- másután hat revolverlövés hangzott el s egy- holtan esett össze. Valamennyi lövés talál- kettő közülök halálos volt. Az áldozat Fitti- Károlyné, született Gruber Berta fodrásznő- az Aranykakas-utca 9. számú házában lak- A tulajdon férje, Titting Károly pusztította- aki két év óta Amerikában lakott s a fele- geért jött haza. Mialatt távol volt, többs- hirta az asszonyt, hogy kövesse az új hazá- De Tittingné erre nem volt hajlandó és- utolsó időkben már nem is válaszolt a le- leire. Ez még jobban elkéséritette a boldog- lan férjet és Budapestre jött, azt remélve, h- így inkább lesz a könyörgéseinek foganat- Am csalódott ebben a hitében is, a felesé- hallani se akart arról, hogy vele Ameriká- menjen. Titting elhatározta erre, hogy meg- az asszonyt és revolvert vásárolva, elkövette- merényletet. A gyilkos férjet, aki különb- mészárosmester, a rendőrség letartóztatta.

— **Öngyilkosság az erdőben.** Nagyhalma- ról jelenti tudósítónk: Bács György 61 év- bruszturi lakos e hó 25 ikén az erdő mély- éleluntságból egy fara felakasztotta mag- Holttestét e hó 27 ikén az erdőre feltalálta- jelentést tett a hatóságnak.

— **Beiratások előtt.** Az iskolai beiratkozás- előtt minden szülő, aki gyermekét beiratja, gond- kodik a szükséges tanszerek beszerzéséről. Az ös- szes tankönyvek, tanszerek, papírárak, füzetek st- legjutányosabb áron Weisz és Klein modern köny- papír- és zeneműüzletében (Minorita-palota) szeré- hetők be. Ez a vállalat október hó 1-től kezdve el- emeleti helyiségében műkereskedést nyit és kiá- tásokat rendez. Az első kiállítás Urhegyi Alaj- aradi festőművész kollektiv-kiállítása lesz, amely d- mentesen megtekinthető.

— **Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, svábé- ellen leghatásosabb Vojtek és Weisznál.**

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, augusztus 30.

Ami a melegből a nyár derekán elmaradt, most kétszeresen kapjuk.

Az eső pedig, amire még mindig szükség lenne, késik.

A gabonauzlet szilárd irányzatú, noha időközönként ellanyhulnak az árfoiyamok.

Ma szintén nagy hozatal volt.

A mai piacon eladásra került:

4000 mm. buza 10 80 ig.

300 mm. tengeri 6.10—6.20.

Névleges jegyzés:

200 mm. rozs 8.40—8.50.

400 mm. árpa 7—7 10.

400 mm. zab 7—7 10.

Az árak koronákban, 50 kilogrammonként értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsze.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 30

Amerika 1% olcsóbb. Elkelt 20,000 métermázsas tartott árákon.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 óra: zárlat
Buza októberre	11.58—11.59	11.50—11.51
Zab októberre	8.24—8.25	8.19—8.20
Rozs októberre	9.9—9.90	9.80—9.81
Tengeri 1908 májusra 6.94	6.95	6.89—6.90

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	636.—
Magyar hitelrészvény	747.—
Osztrák-magyar államvasutl részvény	656.75
Közuti vasut részvény	539.—

IDEGENEK ARADON.

— Augusztus 30. —

Központi szálloda. Schwarcz Sándor gazdatiszt és neje Nagyszöllős. — Pap Elemér kir. kulturmérnök Nagyvárád. — Ignatz Margit magánzóné Nagyszében. — Lázár Béla lelkész Nagyszében. — Csicóky Gyula utazó Budapest. — Barta Vilmos utazó Budapest. — Tauber Herman utazó Budapest. — Panker Ármin utazó Budapest. — Dénes Rezső utazó Budapest. — Varga Dani utazó Budapest. — Kohn Sándor igazgató Alváca. — Csiky Mihály birtokos Alváca. — Spilka Józsefné magánzóné Mezőhegyes. — Kakujay Károly mérnök Budapest. — Halmos Márton hivatalnok Budapest. — Kraker György mérnök Budapest. — Jaron Sándor mérnök Szeged. — Marchler Ignátz gyáros Budapest. — Schäffer Emil kereskedő Budapest. — Kelner Vilmos tanító Magyar-Pécska. — Adler Dezső utazó Lestomische. — Návay Rezső hivatalnok Nagylak. — Feller Náthán utazó Budapest. — Freund Sándor utazó Budapest. — Grosz Mihály felügyelő. — Kántor Sándor gyáros Budapest. — Kapira Kázmér kárbecslő Budapest.

Fehér Kereszt-szálloda. Garami Béla dr. orvos Budapest. — Buczek József hivatalnok Vajdahunyad. — Bitszky Mariska színésznő Budapest. — Bitszky Ilonka színésznő Budapest. — Hanza Ferenc kereskedő Nagy Bitsé. — Schlechter Gusztav főhadnagy Fehértemplom. — Szentkirályfy István dr. orvos Ráckeve. — Barna Mór hivatalnok Budapest. — Kulmann József dr. Mohács. — Erdélyi József utazó Bécs. — Hirsch Lajos utazó Bécs. — Pi chof Sándor utazó Bécs. — Manheim József utazó Budapest. — Fleischman Jaques utazó Budapest. — Schermann József gyáros Bécs. — Sándor Zsigmond utazó Bécs. — Kohn Jakab utazó Bécs. — Váradi Mór utazó Budapest. — Erdélyi Miklós kereskedő Budapest. — Kertész Dánielné magánzóné Budapest. — Hegedüs Emil utazó Temesvár. — Hevacsek József tanár és családja Arad. — Hermann Hugó utazó Bécs. — Schreiber Zsigmond gyáros Bécs. — Rattner Sándor kereskedő Szatmár. — Wolff Sándor utazó Budapest. — Hönig Jakab utazó Budapest. — Lustig Sándor utazó Prága. — Grosz Mihály utazó Budapest. — Weisz Adolf dr. ügyvéd Budapest. — Grosz Nándor hivatalnok Szeged. — Miezsger Jenő hivatalnok Budapest. — Krausz Emil igazgató Budapest. — Koncz Ferenc kereskedő Nagy-Enyed. — Weil Gottlieb utazó Bécs. — Kohn Gyula utazó Budapest.

Iskola- könyvek és iskolaszerek

az összes aradi és vidéki
iskolák részére

Ingusz

I. és Fia

könyvkereskedésében

Arad,

267

Weitzer János-utca

NYILTTÉR.*

KÖZPONTI SZÁLLODA.

APOLLÓ-csoport.

Igazgatók: Ormai és Roland.

Ma Kovacs Vilma jutalomjátéka.

Holnap vasárnap, szeptember 1-én:

Szenzációs ujműsor! 12 attrakció!

Teljesen új személyzet.

Mr. et Mme Roux Francia Fantoches színházukkal.

Valie Brown néger zenetanár. A császártrombitás.

Charles Depford létraművész (szubdarából).

Helga és Ottó a 2 csodagyermek.

Zelinescu román nemzeti táncosok és a többi attrakciók.

Szigoru családi műsor:

Kezdetek este 8 órakor. 1856

Belépő-díj: I. hely: 1 kor. 50. II. hely: 1 kor.

Esős időben a teremben.

Felreértések kikerülése végett.

A nagyérdemű közönségnek szíves figyelmébe hozzuk, hogy közel 50 év óta fennálló üzletünk

csakis Atzél Péter-utca

„Fehér-Kereszt“-szálloda

épületében van és semminemű más hasonló nevű céggel összeköttetésben nincs.

Üzletünket továbbra is a nagyérdemű közönségnek ajánlva, vagyunk

teljes tisztelettel: 2103

Ifj. Klein Mór

könyv-, papir- és zenemű-kereskedése

hirlapterjesztési vállalata

Arad, „Fehér Kereszt“-épület.

Az összes iskolákban előírt tankönyvek és tanszerek állandóan raktáron vannak.

Eladó

a Batthyány-utca 31-ik számú emeletes ház,

mely a város egyik legszebb pontján: a Fischer Eliz és Kohn J.-féle bérpaloták között fekszik.

Ajánlatok alulírott tulajdonoshoz intézendők.

Láng Győző

Ujvidék, Kigyó-utca 4. sz.

Iskolakönyvek

1907—8-ra.

KERPEL IZSÓ

könyv- és papirkereskedése

Araden, Andrassy-tér 20. szám,

(Fischer Eliz-palota)

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy üzletemben

iskolakönyvek

az összes helybeli és vidéki tanintézetek részére az előirt legújabb kiadásokban, tiszta és kifogástalan állapotban,

használtan is,

félárban

leggondosabban fertőtlenítve, kaphatók.

Minden tőlem vásárolt tankönyv használhatóságáért szavatolok.

Sz összes tanszerek

u. m.: füzetek, rajztömbök, vonalzó, körzők, festékek, stb. elsőrendű minőségben és nagy választékban vannak raktáron. 2104

Az izraelita ünnepekre való makzoro és imakönyvek

üzletemben nagy választékban kaphatók.

Igen jutányos árak,

gyors és pontos kiszolgálás!

A n. é. közönség szives pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Kerpel Izsó,

könyv és papirkereskedése, kölcsönkönyvtára és zenemű-köcsönző intézete.

Ponni-kocsi

teljesen új

egy és két lóra eladó.

Cím megtudható a kiadóban. 2067

Permetező javítások elfogadtatnak

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztálanságos aonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem remlik és a burt nem renthetja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közvetlennek legalkalmasabbak. Mert pontosan és sáros víz használata nélkül sem tagadják meg a szivattyut, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ugyen levél) hozzá való országos egységes csatlakozók és a legjobb minőségű gummi csövekkel, kandelés csövekkel, legolcsóbb árakon.

gummi csövekkel, kandelés csövekkel, legolcsóbb árakon.

Kutak

és hozzávaló

csövekkel

olcsóbban és jobbak, mint bármely más vagy külföldi gyártsa.

Hönig Otto

a. királyi szabadalmazott tüzi fecskendők és szivattyu készítő. 290

Arad, Békási-utca 27. sz.

Kiadóhivatalunkban nagyobb mennyiségű

file (nemez)

ipari célokra jutányos áron eladó.

Hámory-gazdaság

ajánlja saját'ermésű

nemesfajú

sárga és görög

DINNYÉIT.

Kaphatók: 1980

Deák Ferenc-utca 3., az udvarban.

Diamant Ferenc

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező

Atzél Péter utca 2.,

a színház főbejáratával szemben. Bohus-udvarban.

Csillárok és lámpák

gáz és villanyra.

Az aradi gazgyárban leégetett

valódi Auerek raktára.

Deák 60 III.

Évegbenek, ernyők, tulipánok, villanykörök, lámpa szerek és szerelési anyagok legjobb minőségben legolcsóbban kaphatók. 963

Földes Kálemen

orvosi laboratoriuma

Araden, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomor-tartalom és hányadék, vér, koros folyadék-gyülemek, epe és hugykőképződmények, nemmi szervek váladékai, torok lepedék, ondó, anyatej és korszóvetani vizsgálatokat mérsekelt díjazásért. 288

Az 1902. évi versenyt ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi mákói ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ORGONA-ÉPÍTŐ INTÉZET (villamos őzemre berend.)

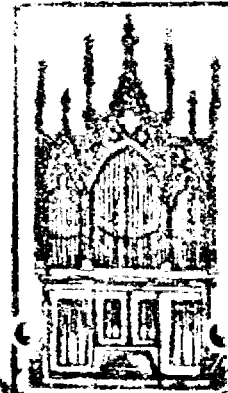
TEMESVÁROTT.

Számt kitűnő, legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus

orgonákat

bármily nagyságban a legolcsóbb árak mellett.

Javítások, átalakítások és hangolások átvetetnek, olcsón és kitűnő szakértelmével eszközöltetnek. 1961

Bővebbi felvilágosítással és költséggvetéssel szivesen szolgálunk.

az 1896. évi kiállításon A nagy millenniumi éremmel kitüntetve.

Telefon szám 151.

Nagy
könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Betű-
tömítőde.

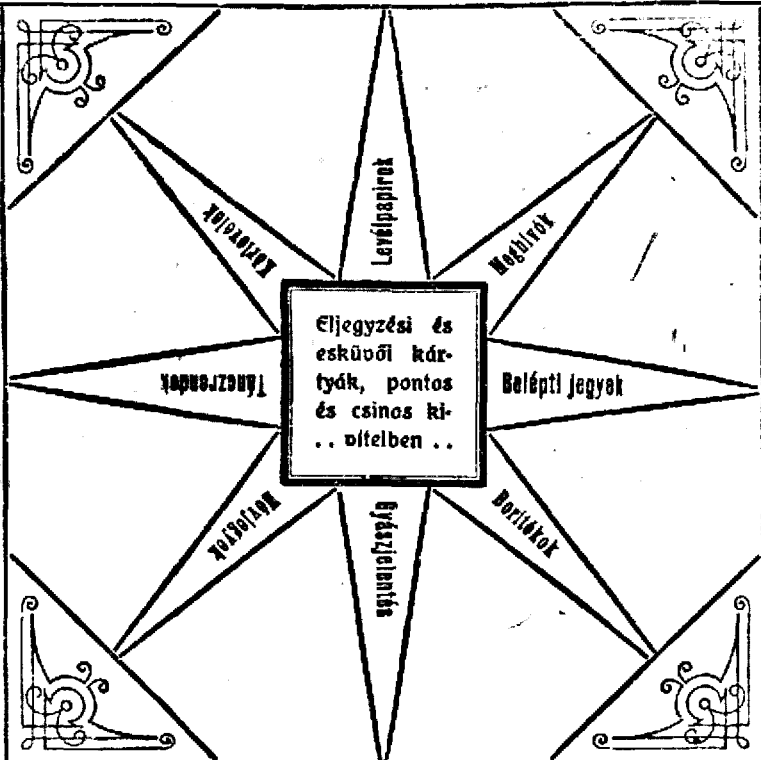
KÖNYVNYOMDÁJA

ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Ajánlja
kifűnden berendezett és
a mai kor igényeinek
teljesen megfelelden fel-
szerelt

NYOMDÁJÁT,

hol mindennemű nyom-
tatási munkák gyorsan,
pontosan és a legme-
dernebb kivitelben ju-
tányos árban készített-
nek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legter-
jedtebb vidéki politikai
napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:

1 ére . . . 24 korona.
1 hóra . . . 2 korona.

Vidéken:

1 ére . . . 28 korona.
1 hóra . . . 2 kor. 40 f.

Szerkesztőségi telefon 337.
Kiadóhivatal " 151.

DISZMŰMUNKÁK
MONTIROZÁSOK
IRÓMAPPÁK.

TELEFON 151. SZ.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNY TÁRSASÁG KÖNYVKÖTÉSZETE

Aradi és csanádi vasutak palotáján

ÁJÁNLJUK A LEGMODERNEBB OR-
PÉKKEL FELSZERELT

KÖNYVKÖTÉSZEINKET,
HOL A LEGEGYSZERŰBB BEKÖTÉSTŐL
FOGVA A LEGFÉNYESEBB KIÁLLITÁS
DISZKÖTÉSÉRET TUDJUK KÉSZÍTEEN

DISZDOBOZOK
FÉNYKÉPTARTÓK
AMATŐR KÖTÉS.

APRÓ HIRDETESEK.

Kerestetik

azonnali belépésre aradi családhoz intelligensebb kisasszony (esetleg német anyku) 3 gyermek mellé. Cím a kiadóhivatalban.

Egy középiskolai tanuló

teljes ellátást nyerhet. Német tárgyalás. Zongora a háznál. Cím a kiadóhivatalban. 2085

Lampionok

20 fillértől, confetti és serpentin kapható **Ingusz I. és Fia** könyv- és papírkereskedésében Arad. Telefon 517. 361

Villamos-szerezők

azonnal felvétetnek Hátszegi Villamtelepénél. 2085

Veszek könyveket,

egész könyvtárakat, Lexikonokat, jobb folyóiratokat és hangjegyeket legmagasabb áron. — **Kerpel Izsó** könyv- és papírkereskedése és kölcsönkönyvtára, Aradon. 356

Kiadó

Zoltán-utca 2. szám alatt két külön bejárattal csinosan butorozott utcai szoba. 2076

Intelligens családnál

(Bocskay-tér 1. sz.) tanulók teljes ellátással felvétetnek. 2089

Intelligens izraelita család,

2-3 tanulókat ellátásra elfogad zongora használatával. Bővebbet Hal-tér 12. I. emelet. 2086

Iskolanövendékek

lakást teljes ellátással és zongora használatával, tisztviselői családnál kaphatnak. Arad Demeter-utca 111/a 2060

Egy 14-16 éves

polgári családból való leányt keresek 5 éves kis fiam és 2 éves kis leánykám mellé. Cím a kiadóhivatalban. 2093

407-1907. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1907. évi 4239. számú végzése következtében Veliciu Mihály ügyvéd által képviselt Herkojan Anna javára, Martin Péter és neje ellen 298 kor. s jár. erejéig 1907. évi április hó 4-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 831 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, kocsik, butorok, stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kisjenői

kir. járásbírósa 1907. évi V. 123/7. számú végzése folytán 298 kor. perköltség és eddig összesen 90 kor. 86 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Seprősen, a Martin-féle tanyán leendő megtartására 1907. évi szeptember hó 12-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Kisjenőn, 1907. évi augusztus hó 28. napján.

Balassa,
kir. bír. végrehajtó

2097

Egy iparos család

tanulókat teljes ellátásra elfogad 40 koronáért. Cím Árpád-tér 3. szám. 2096

Városi hirdetmények.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

Ad 3516-1907. pm.

Hirdetmény.

A Hertschka Mór alapítvány megüresedett egy reáliskolai alapítványi helyének betöltésére 3516 1907. pm. szám alatt 1907. évi augusztus hó 10-én kibocsájtott hirdetményben a pályázatok benyújtására kitűzött határidőt 1907. évi szeptember hó 15-ig meghosszabbítottam.

Aradon, 1907. évi augusztus hó 28-án.

Varjassy,
polgármester.

25610-1907.

Hirdetmény.

Közzhírre tesszük, hogy Aradváros közpénztárának 1906. évi zárszámadása a mai naptól kezdődő 25 napon át a városház I. emeleti tanácstermében közszemlélre van kitéve s hogy ezen idő alatt ezen zárszámadás ellen a község kötelekébe tartozó bármely polgár, felbbezással, vagy észrevétellel élhet.

Arad, 1908. évi augusztus hó 27-én.

A városi tanács.

Arad szab. kir. város polgármesterétől.

3673-1907. pm.

Hirdetmény.

A városi adóhivatal által az 1908 évben jogosultsággal bíró legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállítása céljára készített kiutató az 1886. évi XXI. t. c. 25. §-a értelmében a városháza tanácstermében 1907. évi szeptember hó 1-től 9-ig bezárólag terjedő időtartamra közszemlélre kiteszem.

Aradon, 1907. évi aug. 22-én.

Varjassy,
polgármester.

Mesés szép lesz minden hölgy

a Hajós-féle világhírű

ARADI IBOLYA-CRÉME

bámulatos hatásától.

Szeplő, májfolt, bibiros,

bőrvörösséget és mindennemű arcztisztalanságot varázsszerűen gyorsan eltüntet.

A párisi és londoni hygienicus kiállításán nagy aranyérmekkel, keresztel és diszoklevéllel kitüntetve.

Egy tégelynek ára 1 kor., dupla tégely 2 kor.

Ibolya szappan 70 fillér, Ibolya tej 1 kor. és Ibolya hölgyper 1 korona 20 fillér.

⚠️ Óvakodjunk értéktelen utánzatok és hamisítványoktól. ⚠️

A bevásárlásnál csakis Hajós-féle aradi készítményeket tessék kérni és elfogadni, minden más ajánlatot visszautasítani.

Kapható a készítőnél: 313

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárúháza

Arad, Andrassy-tér 22., a megyeházzal szemben,

továbbá Földes Kelemen, Kossuth Pál, Ring Lajos, Hauer Lajos, Vojtek Kálmán, Berger Gyula gyógyszeres üzletben és Vojtek és Welsz drogueriarúháiban

Váci és nagyenyedi fegyházban kötött harisnyák.

Harisnya raktárunkat

kiváló gonddal felszereltük. Teljes választék az évek óta ösmert legjobb gyártmányu női, férfi és gyermek harisnyák fekete, színes és legdivatosabb színekből.

Nagy elővételeink folytán az egész

1907. éven át minden áremelkedés nélkül.

Kirakataink megtekintése által mindenki legjobban meggyőződhet a pompás, dus választék és az árak rendkívüli nagy olcsóságáról.

Rosenblüh H. és Társa.

836

Váci és nagyenyedi fegyházban kötött harisnyák.

Váci és nagyenyedi fegyházban kötött harisnyák.

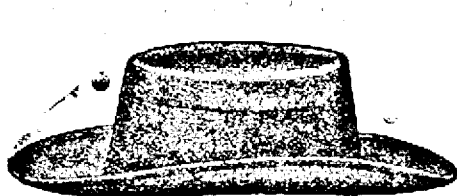

Kirakataink szives megtekintését kérjük.

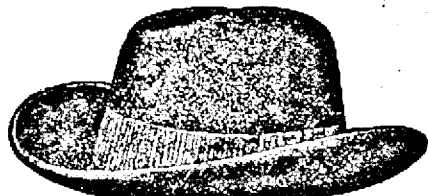
Kirakataink szives megtekintését kérjük.

FISCHER nagy áruház, Szabadság-tér 12.

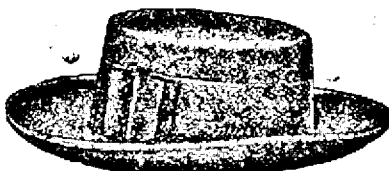
Olcsó bevásárlási forrás!

Kitűnő strapa kalap minden színben frt 1.50, 1.75, 2.—.

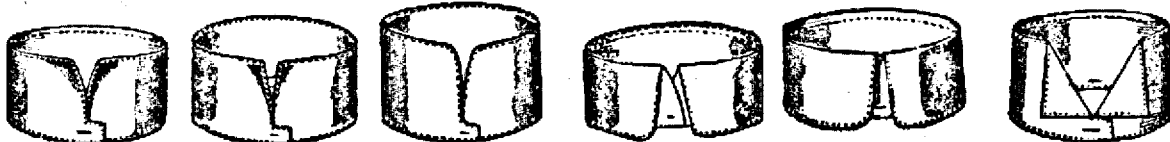
Elegáns divat kalap fekete és színes frt 2.—, 2.50.

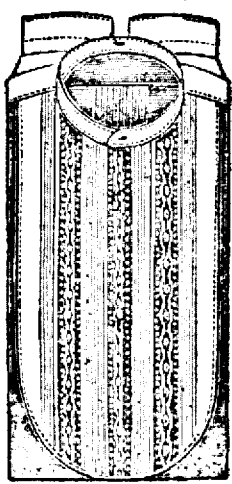
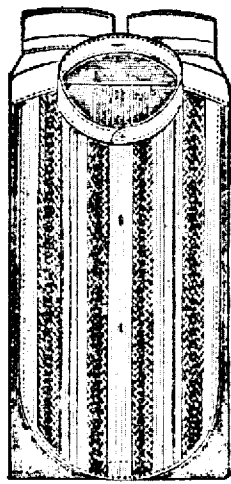
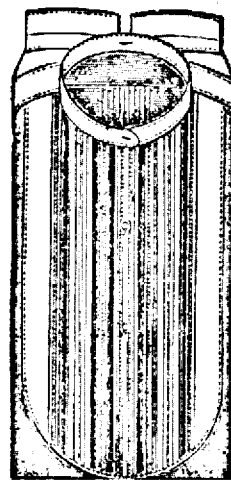
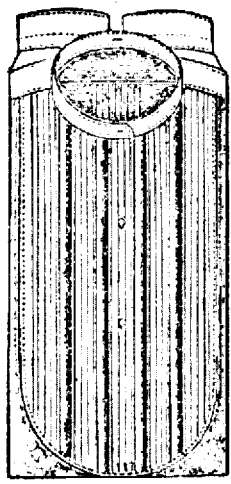
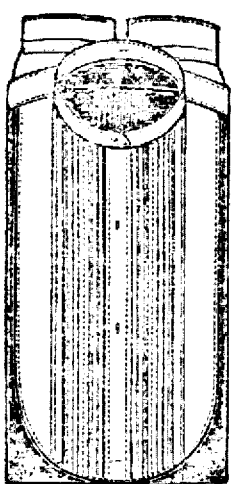
Valódi nyulszőr kalap fekete és színes frt 3.—, 3.50.

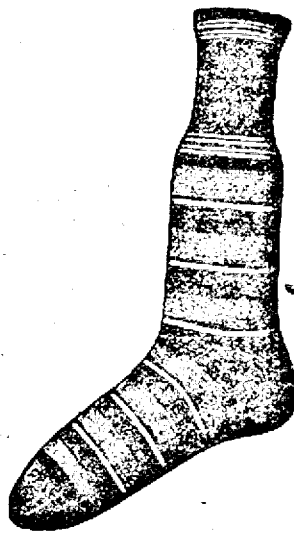
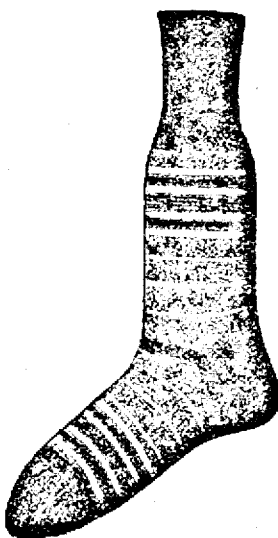
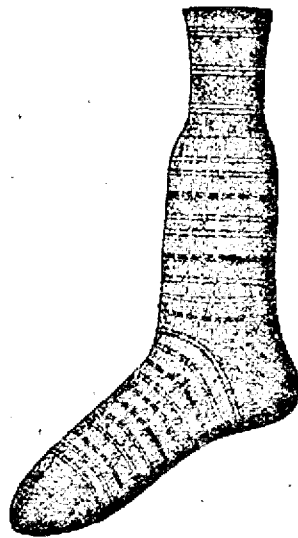
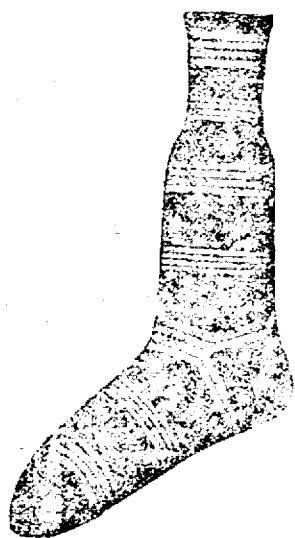
Selyem nyakkendők minden formában és divatszínben. Ara 25, 35, 45 és 50 krajcár.

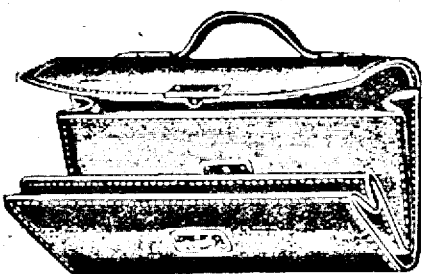
5 retű gal érok minden divatos formában. Ara 3 darab 55 krajcár.

Férfi ingek óriási választékban. Ara forint 1.15, 1.35, 1.50, 1.75.

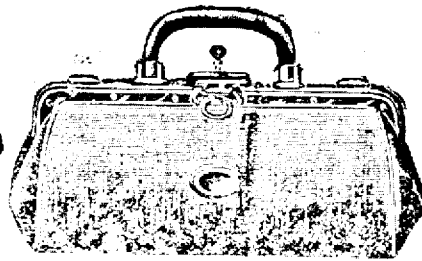
Színes férfi divat harisnyák jó minőségű. Párja 25, 27, 30 krajcár.

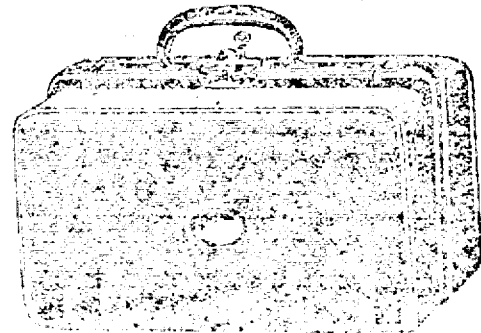
Kézi bőr aktatáska. Ara forint 2.50, 3.—, 3.50.

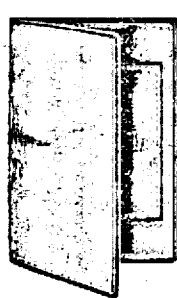
Kézi táská bőrvászonból. Ara frt 1.—, 1.25, 1.50, 1.90.

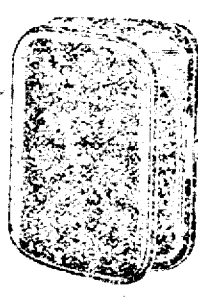
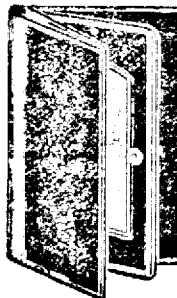
Actatáska összehajtható. Ara frt 1.50, 2.—, 7.50.

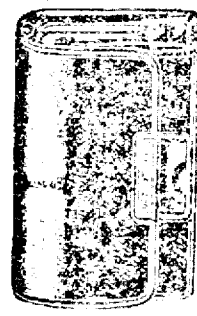
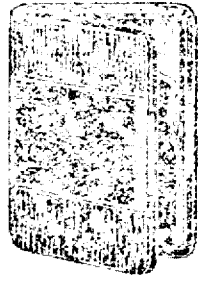
Valódi bőr kézi táská. Frt 1.80, 2.50, 3.—, 4.—, 5.—.

Elegáns cigaretta és szivar bőrtárcák. Ara 50 kr., 75 kr., frt 1.—, 1.50.

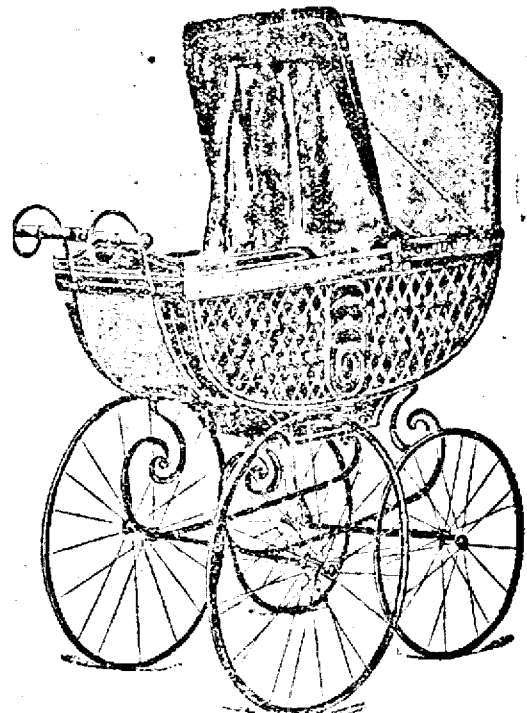
Valódi bőr papírpénztárca. Ara 50 kr., 75 kr., frt 1.—, 1.50.

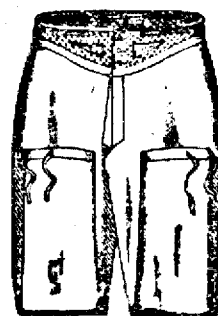
Valódi bőr erszény. 50, 75 kr. és 1 frt.

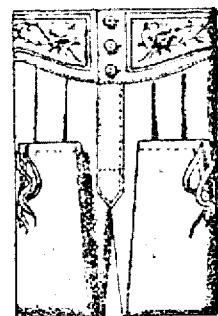
Valódi bőr erszény. 50, 75 kr. és 1 frt.

Gyermek kocsi óriási választékban, rendkívül olcsó árak 5 frttől 50 forintig.

Lábravaló himzett francia szabás. frt 1.—, 1.20.

Köpper lábravaló reklam ár 95 krajcár.

A legfinomabb barna bőrtáska. Frt 5.—, 7.50, 10.—, 15.—, 20.—.